

Torsdagen den 23 januari

Kl. 14.00

§ 1 Justerades protokollet för den 15 innevarande månad.

§ 2 Om en översyn av städbranschen

Herr handelsministern FELDT erhöll ordet för att besvara fru *Marklunds* (vpk) i kammarens protokoll för den 10 januari intagna fråga nr 6, till herr industriministern, och anförde:

Herr talman! Fru Marklund har frågat industriministern om han vill uttala sig om vidtagna åtgärder i anledning av riksdagens uttalande om en översyn av städbranschen samt om de givna rekommendationerna till statliga myndigheter att bedriva städning i egen regi är avsedda att även gälla de statliga bolagen. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Frågan om en allmän översyn av städbranschen i enlighet med riksdagens beslut bereds f. n. inom handelsdepartementet. Jag räknar med att inom kort kunna presentera riktlinjer för detta utredningsarbete.

Vid riksdagsbehandlingen år 1972 av frågan om städningsverksamheten inom det statliga området uttalades att städning i egen regi i de flesta fall är att föredra. Vidare uttalades att detta inte utesluter att myndigheter som övervägt entreprenad och finner denna fördelaktig även i fortsättningen har möjlighet att vända sig till entreprenadfirmor. På grundval av riksdagens beslut har regeringen uppdragit åt byggnadsstyrelsen att svara för central samordning och organisation av städningsverksamheten inom det statliga området. De givna riktlinjerna för städning vid de statliga myndigheterna kan inte anses vara tvingande för statliga bolag.

Fru MARKLUND (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka handelsministern för svaret på min fråga.

Den senaste tidens intresse i massmedia för förhållandena inom städbranschen har inte enbart haft det goda med sig att allmänheten visat starka sympatier för städpersonalens rättmätiga krav, utan det har också riktat uppmärksamheten på entreprenadverksamhetens berättigande över huvud taget.

De entreprenadfirmor som finns inom städbranschen tycks undantagslöst ge sina anställda sämre villkor än vad som gäller inom andra företag. Det har antytts att det stora problemet inom städbranschen skulle vara de små, tillfälliga företagsbildningarna, som har betydligt större omsorg

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om en översyn av
städbranschen*

om ägarnas vinster än om de anställdas arbetsvillkor och sociala villkor. Men händelserna vid ASAB visar att det hänsynslösa utnyttjandet av arbetskraften inte är begränsat bara till de s. k. småskuttarna. Detta stora städbolag, som ägs av mäktiga finansintressen, försöker också på alla vis att sätta sig på sina anställda.

De förhållanden som avslöjats vid detta storbolag gör att man starkt måste sätta i fråga om det inom städbranschen finns någon skillnad mellan de s. k. seriösa företagen och de små rufflarfirmorna. Mot den bakgrunden är det mycket bra att det beslut riksdagen – f. ö. på basis av en vpk-motion – fattade i november om en översyn av städbranschen nu skall verkställas genom en utredning.

I likhet med vad tidningen Arbetet gör i sin ledare i dag, förutsätter jag att denna utredning också skall ta upp frågan om entreprenadverksamhetens berättigande. Den frågan har aktualiserats vid många tillfällen under de senaste åren, inte minst från fackligt håll. Strejken bland städerskorna vid LKAB:s förvaltningar i Kiruna och Malmberget gav förnyad kraft åt ett fackligt krav rest från gruvarbetarhåll om att entreprenadföretag inte skall anlitas.

Statsrådets svar att riktlinjerna inte kan anses bindande för statliga bolag är naturligtvis inte vad jag hade hoppats på. Nu återstår för min del förhoppningen om att LKAB och även andra statliga såväl som privata företag skall ha lärt sig så mycket av den senaste tidens händelser och inte minst av städpersonalens stronga uppträdande att de har fått klart för sig att företag av den här typen minst av allt skall anlitas av statliga bolag. Jag vill bara fråga statsrådet om han delar min förhoppning på den punkten.

Herr handelsministern FELDT:

Herr talman! Fru Marklund noterade att de statliga bolagen av formella och praktiska skäl inte kan legalt bindas genom den här sortens uttalanden på samma sätt som myndigheterna. Det beror på den skilda ställning de har i förvaltningen och i marknaden.

Däremot måste det även för ledningen i statliga bolag stå alldeles klart vad regeringen och riksdagsmajoriteten anser om hur detta bör ordnas inom det statliga området. Jag utgår från att alla som är verksamma inom det statliga området har noterat vad som sagts från regeringen och riksdagsmajoriteten på den här punkten. Det tror jag är tillräckligt svar på fru Marklunds sista fråga.

Fru MARKLUND (vpk):

Herr talman! Jag uppfattar handelsministerns svar som ett direkt ja på min fråga, om handelsministern delar min förhoppning att LKAB och andra statliga företag skall ha lärt sig så mycket av den läxa de fått på senare tid att de skall överge entreprenadsystemet, som de tyvärr alltför mycket har hemfallit åt att använda. Det har gett luft under ving-

arna åt åtskilliga firmor som verkligen på allt sätt unyttjar människors behov av att få arbete och som har som främsta syfte att ge ägarna så stora vinster som möjligt.

Jag noterar handelsministerns svar som mycket positivt.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3 Om vidgad vårdnadsrätt för fader till utom äktenskapet fött barn

Herr statsrådet LIDBOM erhöll ordet för att besvara fru *Lundblads* (s) i kammararens protokoll för den 10 januari intagna fråga, nr 15, och anförde:

Herr talman! Fru Lundblad har frågat mig om jag mot bakgrund av att man i lagstiftning och i diskussion i fackpress och andra massmedia allt starkare betonat faderns betydelse för barnets utveckling är beredd att medverka till att öka möjligheterna för fäder till utom äktenskap födda barn, som sammanbor med barnet och dess moder, att få vårdnadsrätt på samma sätt som modern.

Riksdagen hemställde i höstas hos regeringen om en översyn av gällande börsregler. Med anledning av denna hemställan har arbetet med en översyn av börsreglerna påbörjats inom justitiedepartementet. I samband härmed kommer också vårdnadsreglerna att ses över med sikte på att skapa möjligheter för ogifta föräldrar att gemensamt få vårdnaden om sina barn. Resultatet av den pågående översynen kommer att redovisas i en departementspromemoria under våren.

Fru LUNDBLAD (s):

Herr talman! Jag vill gärna ge uttryck för mycket stor tacksamhet över det svar jag fått av statsrådet Lidbom.

Det har varit ett länge känt behov att man skulle ge de män, som verkligen tar sitt faderskap på allvar och ägnar sig åt barnets vård och utveckling, en juridisk föräldrarätt och juridiska föräldraskyldigheter. Nu synes det äntligen vara på väg att bli verklighet.

Det svar jag häromdagen fick från statistiska centralbyrån, när jag ville veta hur stor denna grupp män var, att man fr. o. m. nästa år i folk- och bostadsräkningen skulle göra försök att urskilja denna grupp, är också ett tecken på att det inom allt fler områden anses att dessa fäders rättigheter skall tillvaratas på ett annat sätt än tidigare.

Jag tror att många ungdomar har lust att liksom jag tacka statsrådet för den mycket snabba reaktionen på riksdagens hemställan på denna punkt.

Överläggningen var härmed slutad.

Nr 10

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om vidgad
vårdnadsrätt för
fader till utom
äktenskapet fött
barn*

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om företrädesrät-
ten till vårdnaden
av barn*

Herr statsrådet LIDBOM erhöll ordet för att besvara herr *Svenssons* i Malmö (vpk) i kammarens protokoll för den 14 januari intagna fråga, nr 20, och anförde:

Herr talman! Herr Svensson i Malmö har frågat mig om det strider mot gällande lag att en efterlevande fader till utomäktenskapligt barn, som fram till moderns död sammanlevt med henne och som i och för sig är lämplig som vårdnadshavare, kan få sin företrädesrätt ifrågasatt genom att en tredje person begär att få vårdnaden.

I fall då fadern eller modern till ett barn ensam har vårdnaden om barnet och vårdnadshavaren dör, kan det bara i rena undantagsfall komma i fråga att någon annan än den efterlevande föräldern får hand om vårdnaden. Detta gäller vare sig barnet är fött inom eller utom äktenskap.

Herr SVENSSON i Malmö (vpk):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet Lidbom för svaret, som jag tycker är ganska entydigt och klart. Men jag skall ändå tillåta mig några kommentarer och något resonemang.

Lagen säger att vårdnaden *skall* överföras på den efterlevande föräldern. Det enda som då kan bryta företrädet är såvitt jag förstår om barnets bästa kräver att särskilt förordnad förmyndare utses. Detta alternativ kan emellertid bara tillgripas om den efterlevande föräldern är olämplig, som statsrådet klart antytt i svaret. Om den efterlevande föräldern är i och för sig lämplig måste ju alternativet med förmyndare förfalla. Uppenbart är att man då inte kan ingå på någon gradering i lämplighet mellan föräldern och en tredje person. Annars skulle man ju generellt avskaffa företrädet och återgå till gamla bestämmelser, som har blivit så hårt kritiserade.

Men nu förekommer det tydligen i praxis en annan tolkning, enligt vad jag har inhämtat. Lagen säger, att myndigheterna är skyldiga att överföra vårdnaden på efterlevande förälder, om den inte med hänsyn till barnets bästa finnes böra anförtros åt förmyndare. Detta tolkas så att vem som helst som är lämpligare än föräldern kan begära och få vårdnaden med brytande av föräldrarnas rättsliga företräde. Man läser alltså inte lagtextens huvudsats, utan endast dess bisats. Följden blir att man i praktiken avskaffar föräldraföreträdet.

Detta är en helt godtycklig och oacceptabel tolkning. En sådan gradering skall inte göras. Är föräldern olämplig, skall han avföras ur diskussionen. Är han i och för sig lämplig, skall varje annan person avföras ur diskussionen.

Jag vill bara komplettera med en ytterligare fråga: Har jag fattat denna sak rätt?

Herr statsrådet LIDBOM:

Herr talman! Herr Svensson i Malmö har gjort en alldeles riktig uttolkning av föräldrabalken.

Överläggningen var härmed slutad.

Nr 10

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om faran för
nedslag av rymdfar-
koster*

§ 5 Om faran för nedslag av rymdfarkoster

Herr utrikesministern ANDERSSON erhöll ordet för att besvara herr Svenssons i Malmö (vpk) i kammarens protokoll för den 15 januari intagna fråga, nr 21, och anförde:

Herr talman! Herr Svensson i Malmö har frågat mig om från svensk sida övervägs något initiativ i internationella sammanhang med anledning av att vissa amerikanska rymdfarkoster inte förses med självförstörande mekanismer utan tillåts okontrollerat störta ned på jorden.

Det problem som herr Svensson tagit upp i sin fråga är sedan länge föremål för behandling i FN. Ämnet är komplicerat från både teknisk och rättslig synpunkt. Den 1 september 1972 trädde en konvention i kraft som syftar till att ersätta skador förorsakade av nedfallande rymdföremål. Tyvärr ger denna konvention inte ett så effektivt skydd som hade varit önskvärt och som vi på svensk sida verkade för under behandlingen av konventionen i FN. Ändå betecknar den ett framsteg. Förberedelser för Sveriges anslutning till konventionen kommer att inledas inom kort.

Beträffande den händelse som jag förmodar närmast föranlett herr Svenssons fråga kan sägas att de nedfallande föremålen utgör rester av en amerikansk Saturnusraket. De amerikanska uppskjutningarna – liksom motsvarande ryska uppskjutningar – har hittills företagits i banor som ligger nära jordens ekvatorsplan. Sverige kommer i samband med ett möte i FN:s rymdkommitté senare i år att i samråd med andra intresserade stater inleda konsultationer med i första hand de båda rymdstormakterna i syfte att söka fastställa vilka möjligheter som kan föreligga att förhindra händelser av ifrågavarande slag, exempelvis genom destruktion av farkosterna.

Herr SVENSSON i Malmö (vpk):

Herr talman! Jag behöver knappast göra några nämnvärda kommentarer. Jag vill bara understryka vikten av att det här problemet, även om det nu är i sin begynnelse, blir föremål för uppmärksamhet och att initiativ tas. Det måste vara lika viktigt att försöka få rimliga lösningar på de här risk- och säkerhetsfrågorna som det exempelvis är att vårda de internationella vattnen och andra miljötillgångar och skydda dem mot förstörelse och olycksrisker.

Jag vill bara notera att jag är nöjd med det svar som har lämnats.

Överläggningen var härmed slutad.

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om erkännande av
den s. k. sjukhus-
sjukan som
yrkessjukdom*

*Om skyldigheten för
sjukvårdspersonal
att medverka vid
abortingrepp*

§ 6 Om erkännande av den s. k. sjukhussjukan som yrkessjukdom

Herr socialministern ASPLING erhöll ordet för att besvara fru *Hanssons* (s) i kammarens protokoll för den 9 januari intagna fråga, nr 2. och anförde:

Herr talman! Fru Hansson har frågat mig om jag är beredd att vidta sådana åtgärder som är nödvändiga för att få stafylokockinfektionerna, "sjukhussjukan", erkända som yrkessjukdom för dem som arbetar inom sjukvården.

Yrkesskadeförsäkringen ses f. n. över av yrkesskadeförsäkringskommittén. Kommittén väntas lägga fram sina förslag under första halvåret 1975. Enligt vad jag inhämtat har kommittén för avsikt att föreslå att resistent stafylokockinfektioner, dvs. den s. k. sjukhussjukan, skall tas med bland de sjukdomar som räknas som yrkessjukdomar när de drabbar dem som arbetar inom bl. a. sjukvården.

Fru HANSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka socialministern för svaret. Det är mycket positivt och glädjande att någonting tydligt snart kommer att hända på det här området. Kommunalarbetsförbundet har i många år försökt få den s. k. sjukhussjukan klassad som yrkessjukdom.

För att det inte skall uppstå några missförstånd när det gäller min fråga skulle jag ändå vilja klarlägga vad jag menar när jag i frågan talar om dem som arbetar inom sjukvården. I det begreppet tar jag naturligtvis in hela vårdområdet. Vi har sjukhussjukan även på våra ålderdomshem. Givetvis tar jag också in annan personal än den som utför direkt vårdarbete. Där ingår också personal som handskas med smittat gods, t. ex. sopor och tvättgods.

Det är nödvändigt att den här frågan nu får sin snara lösning, och jag litar på att det kommer att ske under året. Därför ber jag att än en gång få tacka för svaret.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Om skyldigheten för sjukvårdspersonal att medverka vid abortingrepp

Herr socialministern ASPLING erhöll ordet för att besvara herr *Fridolfssons* (m) i kammarens protokoll för den 16 januari intagna fråga, nr 24. och anförde:

Herr talman! Herr Fridolfsson har frågat mig om jag är beredd att vidta sådana åtgärder att läkare och sjukvårdspersonal som av samvets-skäl önskar slippa medverka vid abort kan räkna med att få sina önskemål tillgodosedda.

Socialstyrelsen har i ett cirkulär med råd och anvisningar rörande operationsteknik och patientomhändertagande vid tidiga abortingrepp uttalat att om någon bland personalen, exempelvis på grund av sin etiska eller religiösa ståndpunkt, har svårt att acceptera abortverksamheten vederbörande inte bör bindas till detta arbete.

Vid tillkomsten av den nya abortlagen behandlade socialutskottet sjukvårdspersonalens skyldighet att medverka vid abort. Utskottet framhöll den hänsyn man inom sjukvården liksom inom arbetslivet i övrigt bör ta till de anställdas intressen och förutsättningar i olika avseenden. Mot denna bakgrund förutsatte utskottet att läkare och annan sjukvårdspersonal som av etiska eller religiösa skäl har svårt att acceptera abortingrepp skall slippa delta i verksamheten härmed. Å andra sidan förutsatte utskottet att sjukvårdspersonal som har betänkligheter i angivet hänseende inte skall vägra medverka då fråga är om abortingrepp som är nödvändiga för att undvika fara för moderns liv eller hälsa.

I de anvisningar om tillämpningen av abortlagen som socialstyrelsen nyligen kommit ut med erinrar styrelsen om att man i förarbetena till abortlagen framhållit vikten av att det tas hänsyn till personliga önskemål om att inte delta i abortverksamheten. Socialstyrelsen påpekar att ansvaret för fördelningen av sjukvårdspersonalens arbete enligt sjukvårdskungörelsen i första hand vilar på klinik- och blockchefer. Socialstyrelsen betonar socialutskottets uttalande att man vid denna fördelning inom sjukvården liksom inom arbetslivet i övrigt så långt det är möjligt bör ta hänsyn till de anställdas intressen och förutsättningar i olika avseenden.

Herr FRIDOLFSSON (m):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret på min fråga.

I följande beslutade torsdagen att anta en ny abortlag – en lag som i praktiken innebär fri abort intill adertonde havandeskapsveckan. Socialutskottet och riksdagen var naturligtvis medvetna om att lagen skulle få konsekvenser för läkare och annan sjukvårdspersonal, som av etiska eller religiösa skäl icke kan acceptera att utföra abortingrepp.

Socialutskottet bemödade sig därför att lösa detta problem och formulerade sig så här: "att läkare och annan sjukvårdspersonal som av etiska eller religiösa skäl har svårt att acceptera abortingrepp, skall slippa delta i verksamheten härmed". Därför kom socialutskottet till den slutsatsen att "någon författningsmässig reglering av frågan inte är påkallad". Riksdagen anslöt sig till dessa riktlinjer.

Den nya abortlagen resulterade alltså i att sjukvårdsstyrelser runt om i landet hade att beakta att all sjukvårdspersonal, som av nyss nämnda skäl icke ville utföra abortingrepp, skulle slippa detta. Man kan då fråga om detta ställningstagande respekteras. Nej, tror jag mig våga påstå – i varje fall icke tillfredsställande. Det finns exempel på att sjukvårdsstyrelser icke respekterar riksdagens uttalade mening. Vid Piteå lasarett har två överläkare – som begärt befrielse från att delta i abortingrepp av de skäl som jag här har nämnt – icke garanterats sådan befrielse.

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om skyldigheten för
sjukvårdspersonal
att medverka vid
abortingrepp*

Generaldirektör Rexed i socialstyrelsen slog häromdagen i en intervju i en tidning fast, att det icke finns någon ovillkorlig laglig rätt för sjukvårdspersonal att slippa medverka vid abort. Generaldirektör Rexed använder, som socialministern nyss gjorde här i kammaren, uttrycket "så långt det är möjligt". Där sätter man punkt. Till den förpliktande formuleringen sträcker man sig icke.

Jag skulle vilja ställa ett par frågor till socialministern eftersom jag finner det utomordentligt anmärkningsvärt att socialministern delar socialstyrelsens uppfattning på denna punkt. Eftersom rätten till befrielse är ovillkorlig vill jag för det första fråga: Skall riksdagens uttalade anslutning till socialutskottets mening respekteras och gälla i praktiken? För det andra skulle det vara av stort värde att få socialministerns svar på själva principfrågan: Skall vi fortfarande ha samvetsfrihet i det här landet?

Herr socialministern ASPLING:

Herr talman! Redan före den nuvarande abortlagens tillkomst var det fastslaget i ett cirkulär från socialstyrelsen att den som hade svårt att acceptera abortverksamhet inte borde få till uppgift att medverka i detta arbete. Den inställningen har senare understrukits i socialutskottets utlåtande över propositionen med förslag till abortlag.

Låt mig stryka under att i de anvisningar till den nya abortlagen som nyligen utfärdats har denna uppfattning kommit till ett förnyat uttryck. Det bör därmed stå helt klart att man inom sjukvården har att ta den hänsyn som är möjlig till önskemål från personal som av samvets skull vill slippa medverka i abortverksamheten.

Herr Fridolfsson bör känna till att man här i kammaren icke kan ta upp enskilda fall. Jag kan inte diskutera med honom vad som har förekommit exempelvis i Piteå.

Jag skulle också, herr talman, vilja tillägga att när herr Fridolfsson citerar socialutskottets utlåtande skall han återge den fullständiga texten.

Herr FRIDOLFSSON (m):

Herr talman! Jag skall gärna citera uttalandet i hela dess vidd. Socialutskottets utlåtande lyder i sin helhet:

"Beträffande fördelningen av arbetsuppgifterna bör beaktas att ett utmärkande drag i dagens arbetsliv är ansträngningarna att ge de anställda en ökad insyn i och ett ökat inflytande på arbetsplatserna och man bör, som departementschefen framhåller, inom sjukvården liksom inom arbetslivet i övrigt ta hänsyn till de anställdas intressen och förutsättningar i olika avseenden. Mot denna bakgrund förutsätter utskottet att läkare och annan sjukvårdspersonal, som av etiska eller religiösa skäl har svårt att acceptera abortingrepp, skall slippa delta i verksamheten härmed, varför någon författningsmässig reglering av frågan inte är påkallad."

I denna text finns icke formuleringen "så långt det är möjligt", ett uttryck som socialstyrelsen använder och som herr socialministern an-

sluter sig till. Jag tycker, att socialministern använder en rätt glidande formulering när han säger att vederbörande bör befrias så långt det är möjligt. Enligt vad jag kan förstå har utskottet och kammaren definitivt tagit ställning för att sjukvårdspersonal som begär befrielse från att delta i abortingrepp *skall* befrias. Det är det jag anser är så utomordentligt viktigt. Man tog icke någon lagstiftning på denna ytterligt väsentliga punkt, eftersom alla tycktes vara överens om att det icke skulle vara nödvändigt. Men efter vad som har skett och efter socialministerns uttalande här finner jag det vara helt nödvändigt.

Jag skulle vilja fråga om socialministern anser att det bör bli en lagstiftning på den här punkten.

Herr socialministern ASPLING:

Herr talman! Jag skall fortsätta citatet ur socialutskottets utlåtande där herr Fridolfsson slutade – att han stannade just där är kanske karakteristiskt för det sätt varpå han vill debattera den här frågan.

Utskottet säger efter att ha framfört de synpunkter som herr Fridolfsson citerade: "Å andra sidan förutsätter utskottet att sjukvårdspersonal som har betänkligheter i angivet hänseende inte skall vägra medverka då fråga är om abortingrepp som är nödvändiga för att undvika fara för moderns liv eller hälsa."

Herr talman! Jag har velat till protokollet föga den fullständiga texten i detta avseende.

Herr FRIDOLFSSON (m):

Herr talman! Det citat som socialministern här gör förändrar inte på något sätt min fråga eller min argumentation. Min fråga berör icke, herr socialminister, fall som gäller "abortingrepp som är nödvändiga för att undvika fara för moderns liv eller hälsa". Att läkare skall ställa upp i sådana fall är helt klart.

Jag måste också slå fast att jag naturligtvis icke ett ögonblick tror att socialministern vill köra över de läkare och annan sjukvårdspersonal som hyser samvetsbetänkligheter i en abortsituation och begär befrielse. Men det är mycket otillfredsställande, om den nuvarande grumliga situationen som uppstått genom glidande formuleringar och tolkningar skall resultera i att sjukvårdsstyrelser runt om i landet icke tillmötesgår den personal som av religiösa eller etiska skäl begär befrielse.

Detta är utomordentligt allvarligt, och det bör givetvis bli en ändring härvidlag.

Överläggningen var härmed slutad.

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om sjukvårdsför-
måner inom
företagshälsovår-
den*

§ 8 Om sjukvårdsförmåner inom företagshälsovården

Herr socialministern ASPLING erhöll ordet för att i ett sammanhang besvara herrar *Fågelsbos* (c) och *Wennerfors* (m) i kammarens protokoll för den 16 januari intagna frågor, nr 25 resp. 31. och anförde:

Herr talman! Herr Fågelsbo och herr Wennerfors har frågat mig angående åtgärder för att anställda som söker sjukvård hos företagshälsovården skall få samma förmåner vid remisser som gäller för patienter hos privatpraktiserande läkare och inom den offentliga sjukvården.

I enlighet med riksdagens beslut gäller fr. o. m. den 1 januari i år nya ersättningsregler inom sjukförsäkringen för läkarvård som lämnas av privatpraktiserande läkare. De nya ersättningsreglerna innebär bl. a. att patienten behöver betala endast ett enhetligt belopp på högst 20 kr. eller i vissa fall 25–30 kr. per besök. I likhet med vad som tidigare gällt inom den offentliga sjukvården berättigar denna patientavgift också till de röntgen- och laboratorieundersökningar som kan behövas.

En arbetsgivare, som anordnar företagshälsovård för sina anställda, kan efter överenskommelse med allmän försäkringskassa få ersättning i särskild ordning från sjukförsäkringen. Denna försäkringsersättning kan även omfatta arbetsgivarens kostnader för undersökningar som görs efter remiss av företagsläkaren. Sådana besök kan därigenom göras avgiftsfria för de anställda.

Hithörande frågor har tagits upp i en framställning från arbetsmarknadens parter som är remitterad till riksförsäkringsverket. Enligt vad jag inhämtat är frågan under behandling i verkets styrelse med sikte på att finna den mest praktiska lösningen beträffande ersättningsreglerna.

Herr FÅGELSBO (c):

Herr talman! Jag skall be att få framföra ett tack till socialministern för att jag har fått min fråga besvarad.

Min uppfattning är ju, efter den kontakt jag har haft med företagsläkare, att från den 1 januari 1975 får de patienter, som av företagsläkare blir remitterade till röntgenundersökning eller annan specialbehandling, betala denna behandling själva. Jag blev litet förvånad när statsrådet säger här i svaret:

”En arbetsgivare, som anordnar företagshälsovård för sina anställda, kan efter överenskommelse med allmän försäkringskassa få ersättning i särskild ordning från sjukförsäkringen. Denna försäkringsersättning kan även omfatta arbetsgivarens kostnader för undersökningar som görs efter remiss av företagsläkaren. Sådana besök kan därigenom göras avgiftsfria för de anställda.”

Till sist säger också socialministern: ”Enligt vad jag inhämtat är frågan under behandling i verkets styrelse med sikte på att finna den mest praktiska lösningen beträffande ersättningsreglerna.”

Jag vill fråga: Vilket underlag finns för att socialministerns yttrande i det stycke som jag citerade är riktigt?

Herr WENNERFORS (m):

Herr talman! Jag ber också att få tacka socialministern för svaret, och jag vill i övrigt instämma i vad herr Fågelsbo har anfört med anledning av svaret; jag skall inte upprepa det.

För socialministern skall jag emellertid understryka att om det vore så som det står i det tredje stycket, som herr Fågelsbo citerade, så hade vi inte behövt ställa den här frågan. Eller har det kanske blivit en fel-formulering, så att vi skall uppfatta detta på ett annat sätt?

Bara helt kort en fråga med anledning av svaret: Hur lång tid räknar socialministern att det kommer att ta att få ett besked i den här saken? Är det fråga om ett halvår eller ett år? Det gäller ju ändå ett stort antal människor. Företagshälsovården omfattar nästan 1 miljon anställda, och man kan alltså räkna med att det är nästan 1 miljon människor som är berörda av detta. Det är också rätt många människor som redan har hunnit bli irriterade över den orättvisa som i dagarna begås när det gäller sjukvården.

Herr socialministern ASPLING:

Herr talman! Jag vill understryka att det inte inträffat några förändringar i ersättningsreglerna för företagshälsovården när det gäller remisser till den offentliga sjukvården. Patienter med remiss från företagshälsovården får nu liksom tidigare betala 12 kr. Vid remiss till privatpraktiserande läkare betalar patienter med remiss från företagshälsovården samma enhetsbelopp som andra patienter. De ändrade förhållandena gäller vid remisser till privat laboratorium eller röntgenmottagning. Som framgår av mitt svar kan emellertid försäkringsersättning utgå även i dessa fall om arbetsgivaren står för remisskostnaderna och inräknar dessa i sina ersättningsberättigade sjukvårdskostnader.

Frågan om det finns anledning att införa några kompletterande bestämmelser när det gäller vissa sjukvårdskostnader i anslutning till företagshälsovården prövas f. n. av riksförsäkringsverket. Jag vill avvakta resultatet av denna prövning innan jag uttalar mig om en viss lösning av de här aktuella praktiska ersättningsfrågorna.

Självfallet avser vi att så snabbt som möjligt – och jag vill gärna säga till herr Wennerfors att det kommer inte att ta månader – få till stånd en lösning i denna fråga som innebär att patienter inte skall behöva komma i ett sämre läge än tidigare.

Herr WENNERFORS (m):

Herr talman! Jag vill bara säga till herr socialministern att i de stora tätortsområdena – Storstockholmsområdet, Malmöområdet och Göteborgsområdet – kan man visserligen få de här undersökningarna för de lägre kostnaderna i den allmänna sjukvården, men problemet är bara att det är svårt att komma på plats och få undersökningarna utförda. I realiteten är det alltså så att man måste gå till privatlaboratorierna och betala t. ex. 82 kr. för röntgen. Följden blir att den anställda, exempelvis

på det företag där jag arbetar, tvingas vända sig till en privatpraktiserande läkare för att på det sättet få undersökningen utförd till den lägre kostnaden.

Socialministern har emellertid nu uttalat sig så positivt att jag förstår att socialministern är inställd på att så snabbt som möjligt lösa frågan, och det är jag mycket tacksam för.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 9 Om förbud mot att använda levande ljus i barnstugor

Herr socialministern ASPLING erhöll ordet för att besvara fru *Normark* (s) i kammarens protokoll för den 16 januari intagna fråga, nr 28, och anförde:

Herr talman! Fru Normark har frågat mig om jag överväger ett eventuellt förbud mot att använda levande ljus vid verksamheten på barnstugor.

I socialstyrelsens anvisningar om brandskyddet vid anstalter tillhörande socialvården föreskrives bl. a. att brinnande ljus, fotogenlampor eller tändstickor inte får användas på vindar, i garderober eller på andra platser, där fara föreligger för antändning. Anvisningarna skall finnas tillgängliga i varje barnstuga. Kontroll skall årligen göras att innehållet i anvisningarna är väl känt för hela personalen.

Fru NORMARK (s):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret.

Att lära känna de fyra elementen är ett viktigt led i barnens uppfostran. Förr i tiden, då öppen eld var nödvändig för att klara den dagliga livsföringen, lärde sig barnen att umgås med elden och vara aktsamma. Att en vuxen människa skulle handskas vårdslöst med eld var uteslutet.

Det är förklarligt att barn och en del yngre vuxna numera inte har tillräcklig kännedom om och respekt för eldens egenskaper. Man enbart tjasas av den skönhet och spänning som t. ex. levande ljus ger, och så är olyckan lätt framme.

Den eldsvåda som föranledde min fråga framställdes i en tidning som ett för barnen spännande äventyr, vilket slutade lyckligt genom att ingen människa kom till skada. Det var givetvis bra att ingen kom till skada – det är självklart – men det upprörde mig att den uppgivna brandorsaken i alla tidningar som jag läste bara noterades i förbigående. Orsaken till branden uppgavs vara att ett brinnande ljus hade stälpts omkull på koltavdelningen, alltså den avdelning där man har barn mellan ett och tre år. Föräldrar måste med orubbat förtroende kunna lämna sina barn på daghemmen, och därför är det inträffade så beklagligt.

Som jag inledningsvis nämnde är det ett viktigt led i barnens fostran att de får lära sig umgås med eld, och av statsrådets svar framgår att

man inte överväger att införa något förbud i det sammanhanget. Det var inte heller min önskan. Jag har endast velat fästa uppmärksamheten på vad som kan ha varit en av orsakerna till den inträffade olyckan. Eftersom ljusbränning under den mörka årstiden är ett vanligt och uppskattat inslag i verksamheten på daghem och i förskolor får ingen möda sparas för att garantera säkerheten. I sista hand bör ett förbud att använda levande ljus tillgripas. Det slags brandolycka som här har inträffat får helt enkelt inte upprepas.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 10 Om dataregistreringen av sjukvårdsinrättnings journaluppgifter

Herr socialministern ASPLING erhöll ordet för att besvara herr *Wijkmans* (m) i kammarens protokoll för den 16 januari intagna fråga, nr 34, och anförde:

Herr talman! Herr Wijkman har frågat mig om jag anser att personer som är intagna på sjukvårdsinrättningar skall ha rätt att slippa få sina journaluppgifter dataregistrerade, åtminstone till dess att datainspektionen behandlat och närmare reglerat sjukvårdsdatakomplexet.

Datorbaserade journaler är ännu inte allmänt förekommande. I den mån de förekommer eller planeras är ett av ändamålen att ge patienterna förbättrad service. Detta gäller bl. a. sådana patientuppgifter som vid olycksfall kan behövas snabbt.

Jag anser att patienternas förtroende för sjukvården kräver att de kan räkna med att journaluppgifter inte är åtkomliga för obehöriga. Dataregistren är liksom de manuellt förda journalerna försedda med sekretesssystem som avser att förhindra obehörig åtkomst. Vidare ankommer det nu i första hand på datainspektionen att göra de ofta besvärliga avvägningar som integritetsskyddet på detta område kräver.

Datalagen trädde i kraft successivt den 1 juli 1973 och den 1 juli 1974. Enligt övergångsbestämmelserna till lagen får personregister, för vilka det behövs tillstånd av datainspektionen, föras utan sådant tillstånd om registret tagits i drift före den 1 juli 1974 och ansökan om tillstånd gjorts före den 1 januari 1975. Enligt vad jag inhämtat från datainspektionen har tillstånd begärts inom den föreskrivna tiden för de register som är aktuella på sjukvårdsområdet. Datainspektionen kommer att pröva dessa ansökningar under år 1975.

Det finns enligt min mening inte anledning att nu frångå de principer som statsmakterna godtagit vid datalagens genomförande och som innebär att de register som fanns när lagen började genomföras skall få föras i avvaktan på datainspektionens prövning. I avvaktan på denna prövning har f. ö. inspektionen möjlighet att i samband med sin tillsynsverksamhet ingripa mot register, om detta skulle visa sig påkallat.

Nr 10

Torsdagen den
23 januari 1975

Om dataregistreringen av sjukvårdsinrättnings journaluppgifter

Om dataregistreringen av sjukvårdsinrättningars journaluppgifter

Herr WIJKMAN (m):

Herr talman! En alltmer omfattande registrering av personuppgifter med hjälp av ADB håller på att växa fram i vårt samhälle. Detta gäller inte minst inom myndighetssektorn. Därför finns det all anledning att fråga sig hur mycket information om var och en som bör få lagras i framtiden. Datatekniken gör det möjligt att snabbt sammanställa information från olika källor och att mer eller mindre klä av den enskilde. Hans integritet är då i fara, om vi inte iakttar restriktivitet när vi konstruerar och bygger upp ADB-registren.

Men det är inte bara obehaget att veta att myndigheterna kan kartlägga den enskilde in i detalj – hans bakgrund och personliga situation – som är relevant i sammanhanget. Vi kan inte heller vara säkra på att ADB-lagrad information inte kommer på avvägar. Säkerhetssystemen är rent generellt – det vill jag säga – illa utvecklade i Sverige, och detta gör så att säga problemet dubbelt.

Just nu sker en omfattande uppbyggnad av ADB-system inom sjukvården på olika håll i landet, bl. a. för att lagra olika typer av journaldata. Därvid använder man sig i dag av olika modeller. I t. ex. Stockholms län har landstinget en central för hela regionen, och där finns uppgifter om regionens invånare, t. ex. diagnoser, som verkligen måste betraktas som känslig information. Vissa diagnoser är spärrade, dvs. man kan inte direkt få fram uppgiften till terminalen. Men en sådan diagnos som alkoholism finns inmatad, och man kan vid terminalen begära och få uppgifter om personer som lider av denna sjukdom.

Personalen är grupperad i olika klasser, och det krävs koder, nycklar och annat för att komma åt olika typer av information. Men en diagnos som den jag nyss nämnde kan man alltså få fram utan några större besvär. Koderna är naturligtvis personliga, men det är ingen hemlighet att det är relativt lätt att tyda dem. Vidare kan man aldrig garantera vem eller vilka som befinner sig i de rum där terminalerna är placerade. Det finns alltså en mängd olika avvägningsproblem i detta sammanhang.

Sjukvårdens system inom ADB-området har, som statsrådet framhöll – jag tackar för svaret – ännu inte tillståndsprövats i enlighet med datatalagen. Några enhetliga regler finns inte för systemen, vare sig när det gäller registrens omfattning, dvs. hur mycket uppgifter som skall ingå, eller hur systemen skall byggas upp. Det är svåra avvägningsfrågor som datainspektionen här står inför: Hur skall systemen se ut? Hur mycket journaluppgifter skall få införas? Skall systemen byggas upp on-line för en hel region eller skall man koncentrera sig på lokala, mindre system för enskilda sjukhus? Till sist utgör också säkerhetsreglerna ett mycket svårt problem.

Eftersom läkarna är skyldiga att föra register och i dag för ett parallellt register i de fall där ADB-system förekommer, vore det rimligt att, åtminstone i avvaktan på att datainspektionen företar en närmare reglering, låta de patienter som begär det slippa komma in i ADB-systemen. Det är väldigt många patienter på de olika sjukvårdsenheterna som begärt

det – de känner oro för detta innan frågorna har reglerats.

Herr socialministern ASPLING:

Herr talman! Jag är medveten om att det här ofta gäller uppgifter av känslig natur och det är naturligtvis av mycket stor betydelse att sekretessfrågorna ägnas seriös uppmärksamhet – jag vill, herr talman, understryka det. Därför skall också dessa frågor prövas av datainspektionen.

Jag vill slutligen betona att datainspektionen samarbetar med SPRI och med socialstyrelsen. Detta bör vara en garanti för att frågorna om integritetsskyddet inom sjukvårdens datasystem prövas med den allra största omsorg.

Herr WIJKMAN (m):

Herr talman! Man skall naturligtvis inte skrämma upp folk i onödan för ADB-registrering. Den är givetvis mycket värdefull. Som statsrådet framhöll finns det på sjukvårdsområdet anledning att anta att den här typen av tekniskt hjälpmedel kan vara till stor nytta i vissa fall, t. ex. när det gäller folk som blivit akut sjuka eller svårt skadade och som snabbt behöver hjälp. Men frågan är hur systemen skall byggas upp.

Personligen är jag mycket tveksam till system av den typ som t. ex. finns inom vårt landstingsområde: ett stort centralt system med diagnoser för hela regionens invånare. Jag kan väl tänka mig ett stort centralt register, ur vilket man snabbt kan få fram var patienten har vårdats tidigare för att sedan kunna gå direkt på den sjukvårdsinrättningen. Men om man i samma databank skall ha diagnoserna för alla människor i hela regionen inmatade finner jag tveksamt.

Av dessa skäl och eftersom säkerhetsfrågorna är så dåligt belysta och regleringen av dem är dålig vore det rimligt att låta patienter som känner oro för detta slippa ingå i systemet. Det är nämligen så, att det nu pågår ett uppbyggnadsskede och att vi sannolikt inom ett halvår eller ett år får en reglering på det här området via datainspektionens försorg. Eftersom det förs dubbla register skulle man kunna acceptera detta. Som det nu är kommer kanske en patient in till läkaren och säger att han vägrar att låta ADB-registrera sina uppgifter. Läkaren har då ingen möjlighet att villfara detta önskemål, utan han får svara patienten: "OK, men om ni inte accepterar detta får ni gå till ett annat sjukhus." Så kan man naturligtvis inte hårdra principen, utan det slutar ofta med att patienten tas in på sjukhuset och att uppgifterna om honom registreras i ADB-registret.

Herr talman! Jag noterar det ansvar som statsrådet tydligen känner för de här problemen. Jag tycker att man i det här läget – eftersom det hela ännu är så oklart – borde kunna acceptera att patienterna i de fall då de inte vill låta sina uppgifter ingå i ADB-systemet också skulle slippa detta. Det skulle inte medföra vare sig tekniska eller ekonomiska problem, eftersom det bara skulle gälla i ett halvår eller ett år, men

Nr 10

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om dataregistre-
ringen av sjuk-
vårdsinrättnings-
journaluppgifter*

det vore ett sätt att tillmötesgå den oro som faktiskt finns hos den allmänna opinionen.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 11 Om förstärkt skydd för beteckning på politiskt parti

Herr justitieministern GEIJER erhöll ordet för att besvara herr *Israelssons* (vpk) i kammarens protokoll för den 16 januari intagna fråga, nr 26, och anförde:

Herr talman! Herr *Israelsson* har frågat dels vilka kriterier jag anser skall ligga till grund då myndighet skall pröva att de politiska partiernas valbeteckningar klart skiljer sig från varandra och dels hur lång tid som bör ha förflutit för att ett nytt parti skall få rätt att ta över en partibeteckning som ett alljämt existerande politiskt parti genom namnändring lämnat.

Genom en lagändring som antogs år 1974 har skyddet mot förväxling av partibeteckningar förstärkts. Enligt den nya bestämmelsen, som finns i 5 kap. 3 § vallagen, fordras för registrering att partibeteckningen kan antas inte leda till förväxling med beteckning som redan har registrerats eller som, med anledning av tidigare gjord ansökan, kan komma att registreras för visst val. I fråga om motiven till bestämmelsen får jag hänvisa till propositionen 1974:35 s. 71 och till konstitutionsutskottets betänkande 1974:21 s. 18. Beslut i registreringsfrågan meddelas av centrala valmyndigheten och kan överklagas till valprovsningsnämnden. Det ankommer alltså inte på mig att i detta sammanhang göra några närmare uttalanden till vägledning för tillämpningen.

En partibeteckning är skyddad så länge som den är registrerad. Skyddet upphör alltså när partibeteckningen avförs ur registret. I 5 kap. 6 § vallagen anges i vilka fall registrerad partibeteckning skall avföras. Detta skall ske om partiet begär det, om partiet inte har anmält kandidater i föreskriven ordning vid två på varandra följande ordinarie riksdags- eller kommunalval eller om partiet underlåter att anmäla ombud.

Herr *ISRAELSSON* (vpk):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret på min fråga.

Bakgrunden till min fråga är att vid registreringen till 1973 års val med stöd av då gällande lagstiftning registrerades partibeteckningen Sveriges kommunistiska parti, en partibeteckning som vänsterpartiet kommunisterna använt så sent som 1967. Det är uppenbart att detta kunnat leda till förväxlingar, främst från äldre väljare, som under många år känt partiet under den beteckningen. Det är t. o. m. tänkbart att vi i dag inte haft det omskrivna lottningsläget i riksdagen, om den nämnda beteckningen hade vägrats registrering med hänvisning till risken för förväxling.

Man kan i detta sammanhang fråga sig vad moderata samlingspartiet

skulle säga, om ett nytt parti registrerades under beteckningen högern, eller vad centerpartiet skulle säga, om registrering medgavs av annat parti under beteckningen landsbygdspartiet bondeförbundet. För att riktigt tillspetsa problemet kan vi göra tankeexperimentet att folkpartiet bytt namn till liberalerna, såsom några inom det partiet föreslog, och att ett annat parti medgivits registrering som folkpartiet. Jag behöver inte framhålla det orimliga i att en sådan registrering skulle medges, men ändå var det ett liknande beslut som fattades av registreringsmyndigheten vid 1973 års val, då vpk:s gamla namn utlämnades till ett annat parti. Något sådant får enligt vår mening inte upprepas.

Jag utgår från att registreringsförfarandet inför nästa allmänna val sker enligt de intentioner som konstitutionsutskottet har givit uttryck åt och att den felaktighet som enligt vår mening begicks vid registreringen 1973 inte upprepas med hänvisning till att ifrågavarande parti då fick en partibeteckning registrerad och på den grunden skall medges samma registrering också enligt den reviderade vallagen. Det skulle enligt mitt sätt att se bryta mot både anda och bokstav i den nya, reviderade vallagen.

Nu sade visserligen justitieministern att han inte vill uttala sig om tillämpningen, men jag vill ställa en rent juridisk fråga: Om man vid föregående val enligt då gällande lag fick en partibeteckning registrerad, innebär det då att man automatiskt skall få samma partibeteckning registrerad enligt den reviderade vallagen som skall tillämpas nästa gång?

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Herr Israelsson har ju nu mest uppehållit sig vid situationen före den lagändring som vi har talat om. I det sammanhanget vill jag säga att det är ingen hemlighet att de ändringar som sedan gjordes och som bl. a. innebar att förväxlingsrisken sköts i förgrunden tillkom mot bakgrunden av tillämpningen av tidigare gällande regler. Syftet var som sagt att stärka skyddet mot förväxling av partibeteckningar. Jag tror att nu gällande ordning skall ge ett tillfredsställande skydd.

Den fråga som herr Israelsson framställde sist i sitt anförande kan jag enklast besvara genom att säga att lagändringen inte har någon retroaktiv verkan. Det betyder alltså att en partibeteckning som är registrerad gäller vid nästa val.

Herr ISRAELSSON (vpk):

Herr talman! Jag får tacka justitieministern för det klarläggandet. Det måste jag väl tolka på det sättet att det parti som fick vårt gamla namn registrerat vid 1973 års val automatiskt får det registrerat också vid nästa val. Det beklagar jag. Då har det i vårt fall inte blivit någon som helst skärpning i praktiken, utan den svårighet som skapades enligt den föregående lagen kommer att finnas kvar. Jag beklagar en sådan tillämpning.

Överläggningen var härmed slutad.

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om lagerstöd för
sågverksindustrin*

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON erhöill ordet för att besvara herr *Nordins* (c) i kammarens protokoll för den 17 januari intagna fråga, nr 35, och anförde:

Herr talman! Herr *Nordin* har frågat mig om jag är beredd att under våren 1975 föreslå lagerstöd för sågverksindustrin för att upprätthålla sysselsättningen i branschen.

Jag är medveten om att sågverken f. n. har avsättningssvårigheter. Lagren av färdigvaror är på många håll större än normalt.

Som framgår av årets budgetproposition har regeringen begärt att få fullmakt att införa stöd till lageruppbyggnad. Regeringen är självfallet beredd att utnyttja fullmakten om arbetsmarknadsläget kräver det.

Herr *NORDIN* (c):

Herr talman! Allra först ett tack till arbetsmarknadsministern för svaret.

Bakgrunden till min fråga är tvåfaldig – dels är den direkt ekonomisk, dels är den indirekt psykologisk.

Den svenska sågverksindustrin befinner sig i en unik och inom kort allvarlig situation. Knappt någonsin tidigare har man börjat ett nytt år utan att några exportaffärer har kommit i gång. Och inte nog med det – sedan länge kontrakterade leveranser har ännu inte avhämtats av köparna. Det innebär ekonomiska påfrestningar för företagen, som i detta läge skär ner sin produktion. Detta går i sin tur ut över de anställda.

Visserligen är de direkt permitterade ännu så länge få, men övergången till fyradagarsvecka och tredagarsvecka betyder ju lägre inkomster för de anställda och lägre skatteintäkter för de berörda kommunerna.

Det goda året 1973 gav visserligen reserver som nu dämpar effekten av den dåliga konjunkturen, men snart nog blir situationen akut. Minskad produktion vid sågverken innebär följer också i skogsbruket. Likaså uppstår störningar i massaindustrins försörjning av flis. Den 30-procentiga minskningen av sågverksproduktionen märks nu överallt.

Ett lagerstöd skulle innebära ökad trygghet för de anställda och de berörda kommunerna. Men det finns här också en psykologisk faktor. Importörerna i köparländerna söker i det längsta vänta ut säljarna. En klar deklaration från regeringen i det stora sågverkslandet Sverige att man ämnar stötta den svenska sågverksindustrins förmåga att övervintra kommer att uppmärksammas ute i världen. Ett löfte om lagerstöd kan öppna marknaden i tid. Kanske kunde vi då undvika att en hel exportmiljard försvinner under 1975. Den miljarden behöver vi, nationalekonomiskt sett, för vår handelsbalans.

Nu noterar jag att statsrådet i svaret säger att han är medveten om problemets vikt. Men hänvisningen till årets budgetproposition bekymrar mig. Den avser ju tiden efter den 1 juli 1975, och om situationen blir ännu värre än nu, måste åtgärderna sättas in snabbt. Annars kan det bildligt talat bli så, att medan gräset gror dör kon. Jag tycker att vi

skall vara rädda om den värdefulla ko som svensk sågverksindustri är.

Nr 10

Torsdagen den
23 januari 1975

Herr arbetsmarknadsministern BENGTTSSON:

Herr talman! Som framgår av mitt svar till herr Nordin är jag medveten om det här problemet för sågverksindustrin. Det har vi länge varit i regeringen. Redan i december månad aktualiserade arbetsmarknadsstyrelsen frågan hos länsarbetsnämnderna i de län som har denna industri och rekommenderade nämnderna att vidta de åtgärder som det var möjligt att sätta in. En av dessa åtgärder är utbildningsstöd till företagen. Det pågår nu utbildning vid ett par sågverk. Det visar sig vara en mycket bra åtgärd för att klara en sådan här situation – i stället för att permittera de anställda utbildar man dem, så att de blir bättre skickade att sköta sitt jobb. Till denna verksamhet utgår statsbidrag.

Vidare har större företag stora miljöinvesteringar att göra, och de har också pengar till sådana åtgärder.

När det gäller lagerstödet framgår det alldeles klart av mitt svar att vi är beredda att sätta in ett sådant stöd. Nu begär jag fullmakt av riksdagen, men det innebär ju inte att vi behöver vänta med åtgärderna till den 1 juli då det nya budgetåret börjar. Stödet kan sättas in så snart regeringen fått fullmakten. Jag vill emellertid fästa uppmärksamheten på att lagerstödet inte i alla situationer är den bästa åtgärden. Vissa lager är redan fyllda, och i sådana fall har man inte någon glädje av ett lagerstöd.

Herr NORDIN (c):

Herr talman! Jag sätter värde på det senaste svaret. Jag delar statsrådets uppfattning att vi måste vidta flera åtgärder i förening för att komma till rätta med det här problemet. Lagerstödet är emellertid den åtgärd som skulle få den största och snabbaste effekten. Som jag påpekade i mitt förra inlägg har lagerstödet även en rent psykologisk betydelse. Men statsrådets senaste inlägg vittnar ändå om att han är beredd att sätta in lagerstödet redan under det första halvåret 1975. I så fall har jag uppnått en del av syftet med min fråga, nämligen att den svenska regeringen ger en förklaring som jag tror kommer att uppmärksammas i köparländerna. Deras uppmärksamhet på vad man på högsta nivå här avser att göra för att stötta branschen är som bekant rätt väl utvecklad.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 13 Om befrielse från skyldigheten att använda bilbälte i visst fall

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr *Lothigius* (m) i kammarens protokoll för den 14 januari intagna fråga, nr 19, och anförde:

Herr talman! Herr *Lothigius* har frågat om jag är beredd att vidta några

*Om befrielse från
skyldigheten att
använda bilbälte i
visst fall*

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om befrielse från
skyldigheten att
använda bilbälte i
visst fall*

åtgärder för att bilist, vars bilbälte för tillfället är ur funktion, efter dokumenterad serviceanmälan får tillstånd att använda sin bil till dess reparationen kan utföras.

Enligt gällande bestämmelser skall bilbälten finnas i framsätet på personbilar som betecknats som 1969 eller senare års modell och på samtliga sittplatser i personbilar som betecknats som 1970 eller senare års modell. I personbil av 1974 eller senare års modell skall bältena i framsätet vara försedda med upprullningsdon och i personbil av 1975 eller senare års modell skall upprullningsdon finnas även för bälten på övriga sittplatser.

Fr. o. m. den 1 januari 1975 är – med vissa undantag – den som färdas på sådan sittplats i framsäte som är utrustad med bilbälte skyldig att använda bältet. Denna reform har föregåtts av noggranna förberedelser och en bred information.

De svårigheter som uppgetts föreligga i vissa fall att få reparerat eller ersatt skadat bälte har föranlett statens trafiksäkerhetsverk att hålla överläggningar med bl. a. motorbranschen och bilbältestillverkarna. Överenskommelse har därvid träffats om att motorbranschen vid behov skall tillhandahålla bilägare utbytesbälte under reparationstiden. Trafiksäkerhetsverket bedömer inte att ytterligare åtgärder är påkallade.

Herr LOTHIGIUS (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga.

Bilbälteslagen växte fram med en viss tveksamhet. Man trodde först att man skulle kunna klara sig med information och frivillighet. Då vi ju dock fattat detta tvingande beslut måste det innebära att de komplikationer som inträffar skall kunna lösas på smidigt och enkelt sätt. Det får inte under en övergångstid vara så att man strängt håller på lagens tillämpning när en särskild situation inträffar. Jag tycker att det är orimligt att behöva ställa in bilen under kanske flera veckor därför att verkstaden inte har möjlighet att reparera eller byta ut ett bilbälte. Den enskilde bilägaren skall väl inte behöva lida för att myndigheter, tillverkare och verkstäder inte är tillräckligt förberedda.

Läget är f. n. sådant att Svensk bilprovning räknar med att underkänna ca 7 % av alla bälten under 1975, sägs det. Det innebär att 120 000 bilägare drabbas av det nuvarande reparationssystemets brister. Nästan 100 % av de bälten som nu säljs är av den svårreparabla rullbältestypen. Det är mot den bakgrunden man måste se situationen. Det blir ofta så att sådana här bilbälten lappas ihop av ägaren själv eller ägarens hustru. Detta utgör en säkerhetsrisk och får en motsatt effekt mot vad som är både myndigheternas och allmänhetens önskemål. Jag är övertygad om att en massa människor kommer att sitta med dåliga bilbälten som är svåra att kontrollera och som alltså är helt odugliga när en risksituation uppstår.

Vad det gäller är att få en mjuk övergång. Man måste kunna få ett intyg från auktoriserade verkstäder att bilbältena är obrukbara och under

reparation. Det räcker inte med de åtgärder som angivits i svaret och den inställning som statsrådet gav uttryck för. Jag tycker att det är beklagligt att allmänheten skall få lida mot bakgrund av den situation som föreligger.

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! Under förberedelserna för bilbälteslagstiftningen redovisade trafiksäkerhetsverket för motorbranschen resultatet av en undersökning som gjorts om i vilken utsträckning bilbälten inte hade godkänts vid kontrollbesiktning och framhöll då för motorbranschen att man måste hålla beredskap inför den ökade efterfrågan på bilbälten som kunde uppstå genom reformen. Motorbranschens riksförbund gick också ut till sina medlemmar med information i ämnet och uppmaning att vidta åtgärder. Vad gäller informationen till allmänheten pekade trafiksäkerhetsverket på angelägenheten av att bilisterna kontrollerade sina bälten före lagens ikraftträdande och framhöll att man kunde vända sig till testanstalt eller verkstad för denna kontroll.

När det nu trots detta visar sig svårt i vissa fall att skaffa bilbälten, har ansträngningarna inriktats på att vidta ytterligare åtgärder för att fylla det behov av bälten som föreligger. Det är mot den bakgrunden, herr Lothigius, som trafiksäkerhetsverket hållit överläggningar med olika intressenter i frågan, bl. a. bilbältestillverkarna och motorbranschen. Genom det utbytessystem som man kommit överens om och som jag redovisar i sista stycket i mitt svar finns alltså redan resurser för att tillgodose de mest angelägna behoven av bälten, och systemet kommer relativt snart att vara fullt utbyggt.

Jag delar således trafiksäkerhetsverkets bedömning att det, utöver denna överenskommelse mellan motorbranschen, bilbältestillverkarna och trafiksäkerhetsverket, knappast torde vara påkallat med ytterligare åtgärder.

Herr LOTHIGIUS (m):

Herr talman! När man upptäcker att särskilda svårigheter uppstår tycker jag det vore ganska naturligt att medge en lämplig övergångstid, en frist, så att folk kan klara av dessa besvärligheter. Besvärligheterna blev mycket större än vad man från början hade tänkt sig, och då är det väl naturligt att man försöker hjälpas åt med en åtgärd så att man kan klara den uppkomna situationen. Tvånget att använda bilbälte är ju fortfarande inte totalt utan beroende av bilens årsmodell. Därför tycker jag inte att den situation som jag beskrivit är tillfredsställande. Människor kan få ställa in sina bilar under en längre tid, även personer som behöver sina bilar i sin dagliga verksamhet.

Det finns, herr kommunikationsminister, en gammal smed i min hembygd som en gång när han slog sig då han skulle reparera en maskin åt mig sade: När det jäklas, varför skall det alltid jäklas till min nackdel! Och jag säger till kommunikationsministern: När det jäklas för bilisterna,

Nr 10

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om befrielse från
skyldigheten att
använda bilbälte i
visst fall*

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om Linjeflygs
tillstånd till jettrafik
på Bromma*

låt det inte alltid jäklas till bilisternas nackdel!

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! Den fråga herr Lothigius har ställt är hur en bilist skall bete sig när han lämnar in sin bil för reparation av bilbältet och har behov av bilen. Nu har överenskommelse träffats om att bilisten i detta fall skall få ett utbytesbälte. Därför har jag inte riktigt klart för mig vad det är därutöver som herr Lothigius egentligen söker. Man kan inte gärna ha något behov utöver detta. Om man får ett utbytesbälte genom denna överenskommelse kvarstår frågan: Är det någonting utöver ett bälte som herr Lothigius vill ha?

Herr LOTHIGIUS (m):

Herr talman! Det är det visst inte. Det är bara det att detta fungerar inte, dvs. det finns under en övergångstid icke sådana rullbälten tillgängliga. Det finns inte tillräckligt många mot bakgrund av att så många bilister åker omkring med dåliga bälten som nu behöver repareras. Min fråga gäller att få en längre övergångstid till dess man har fått normala förhållanden.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 14 Om Linjeflygs tillstånd till jettrafik på Bromma

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr *Sellgrens* (fp) i kammarens protokoll för den 16 januari intagna fråga, nr 33, och anförde:

Herr talman! Herr Sellgren har frågat mig, när regeringen kommer att fatta beslut om förlängning resp. utvidgning av Linjeflygs tillstånd till jettrafik på Bromma.

Genom beslut i mars 1972 godkände luftfartsverket att Linjeflyg anskaffade flygplan av typ Fokker F-28 för att på prov användas i svensk inrikestrafik under två och ett halvt år. Besvär anfördes hos Kungl. Maj:t över luftfartsverkets beslut. Kungl. Maj:t lämnade genom beslut den 30 juni 1972 besvären utan bifall. Linjeflygs tillstånd att använda jetflygplanet Fokker F-28 utgår i december i år.

Det ankommer på luftfartsverket att, efter framställning av Linjeflyg, besluta i frågan om fortsatt användning av Fokker F-28 och om betingelserna härför. Mot luftfartsverkets beslut kan i sedvanlig ordning besvär anföras hos regeringen.

Herr WESTBERG i Ljusdal (fp):

Herr talman! Då herr Sellgren på grund av sjukdom är förhindrad att närvara har han bett mig att ta emot svaret. Jag ber då först att få tacka för det svar som kommunikationsministern här har lämnat.

Inrikesflyget får allt större betydelse. Ju mer vi lokaliserar ut företag och statliga verk, desto angelägnare blir det att vi har ett väl fungerande inrikesflyg. Inte minst Norrlandslänen är beroende av goda flygkommunikationer. Om inte den centralt placerade flygplatsen – i vårt fall Bromma – tillåts fungera på ett tillfredsställande sätt innebär det ett svårt slag mot landets kommunikationer. Landsorten får då sina kontakter med landets administrativa centrum och den stora marknaden i Storstockholmsområdet kraftigt försämrade.

Läget är f. n. mycket ovisst. Linjeflyg har tillstånd att fram till slutet av år 1975 använda tre flygplan av typ Fokker F-28 på Bromma. För planeringen av utbyggnaden av tillräcklig service erfordras besked så snart som möjligt, om förutsättningar skall skapas för en fortsatt framgångsrik verksamhet. Att läget är kritiskt fick vi en påminnelse om i november, då plan måste stå kvar på marken av brist på reservdelar och vissa turer därför måste inställas. Det är angeläget att Linjeflyg får möjligheter att fortsätta och utöka trafiken med en moderniserad flygplansflotta. Men vad frågan nu i första hand gällde var när beslut kan motses.

Statsrådet hänvisar till luftfartsverket, som är den myndighet som har att besluta i ärendet. Jag förutsätter dock att kommunikationsministern och verket har goda kommunikationer med varandra och att statsrådet med intresse följer denna viktiga fråga, i synnerhet som möjligheten att regeringen även denna gång så småningom får tillfälle att pröva frågan inte kan uteslutas. Jag uttalar en förhoppning om att besked skall kunna föreligga snart nog och att det skall bli möjligt att utöka den flygplansflotta på tre Fokkerplan som nu finns.

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! För att inget missförstånd skall uppstå vill jag bara framhålla vad som också är sagt i mitt svar, att luftfartsverket kan inte agera, och än mindre regeringen, förrän det finns en framställning från Linjeflyg om fortsatta Fokkerförsök. Det finns alltså ingen sådan framställning ännu. Vi måste väl, herr Westberg i Ljusdal, avvakta en framställning från Linjeflyg.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 15 Om hyresgästers rätt att överta saneringsfastighet

Herr bostadsministern CARLSSON erhöll ordet för att besvara herr *Burenstam Linders* (m) i kammarens protokoll för den 14 januari intagna fråga, nr 17, och anförde:

Herr talman! Herr Burenstam Linder har frågat mig om jag anser det rimligt att en kommun förhindrar hyresgäster i en fastighet, när denna säljs, att bilda bostadsrättsförening för att överta och sanera fastigheten.

Enligt förköpslagen (1967:868, omtryckt 1974:815) har en kommun för-

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om hyresgästers
rätt att överta
saneringsfastighet*

köpsrätt vid försäljning omfattande bl. a. sådan fast egendom som behöver rustas upp. Det innebär självfallet att en kommun har möjlighet att fatta beslut som ger det resultat herr Burenstam Linder har angett. Frågan om detta är rimligt eller inte kan inte besvaras generellt. Det ankommer på kommunerna att göra dessa bedömningar i de enskilda fallen.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att boendeutredningen enligt sina direktiv har att pröva bl. a. lämpligheten av och förutsättningarna för att i vissa fall åstadkomma ett ökat inflytande för hyresgästerna i samband med sanering genom övergång till kooperativ ägandeform. Boendeutredningen avser att redovisa sitt slutbetänkande under år 1975.

Herr BURENSTAM LINDER (m):

Herr talman! I den proposition som regeringen lade fram i höstas påpekade statsrådet att det var bra för bostadsmarknaden om man kunde ha mer av egna hem och bostadsrätter. Det är ett påpekande som jag gärna vill instämma i, men det är också mot den bakgrunden som det är häpnadsväckande att bostadsministern inte har velat vidta kraftfullare åtgärder för att åstadkomma just denna ökning av medbestämmandet. Det räcker inte att man säger att hyresgäster skall få bättre möjlighet att förhandla; det räcker inte att överlåta till hyresgästorganisationen att behandla frågorna som "typfall" i sina förhandlingar, vilket bostadsministern talar om i propositionen.

Den utveckling som vi sett några exempel på i Stockholms kommun under senare tid visar klart att det behövs kraftfullare åtgärder för att hjälpa sammanslutningar av enskilda människor, som själva vill ta ett ansvar för att öka sitt medbestämmande och sitt inflytande. Vi har i våra bostadspolitiska motioner lagt fram förslag till lösningar i linje med dessa önskemål, och den pågående utvecklingen visar att de förslagen borde vinna riksdagens gillande.

Samtidigt som jag tackar för svaret, herr bostadsminister, beklagar jag att inte bostadsministern vill ge ett mer konkret och positivt besked till dessa människor, som vill ta eget ansvar i dessa viktiga frågor.

Herr bostadsministern CARLSSON:

Herr talman! Jag skall kanske för ordningens skull påpeka att mitt svar utgår från den nu gällande lagstiftningen. Den har blivit i ett avseende skärpt fr. o. m. årsskiftet. Beträffande de äldre ärenden som fortfarande kan föreligga till behandling vill jag inte ge ett lika kategoriskt svar. Därvidlag kan det uppstå vissa tolkningssvårigheter.

Eftersom jag själv är medlem i såväl bostadskooperationen som konsumentkooperationen är jag emellertid givetvis glad för herr Burenstam Linders intresse för denna form av ekonomisk verksamhet. Det kan jag bara hälsa med tillfredsställelse. Men när vi skall ge oss in på en sådan här ny väg att försöka förverkliga bostadsrätten är det rimligt att vi klargör för oss vilka konsekvenser det kan få i de enskilda fallen. Man måste

tänka även på minoriteten i ett hus. Man måste beakta kommunens eventuella behov av och önskvärdheten av att åstadkomma en större sanering i ett område. Detta är bakgrunden till att Stockholms kommun, såvitt jag vet, har satt i gång en utredning och att – som jag sade i mitt svar – även en statlig utredning är på gång. Innan jag gör längre gående uttalanden är det alltså rimligt att avvakta dessa två utredningar och eventuella ytterligare kommunutredningar.

Herr BURENSTAM LINDER (m):

Herr talman! Bostadsministern har haft olika tillfällen att, om han så hade önskat, ange en klarare viljeinriktning än den som kommit till uttryck hittills.

När det gäller den utredning som Stockholms kommun tillsatt tror jag inte att jag har fel om jag säger att socialdemokraterna har varit synnerligen negativa till att detta spörsmål skulle tas upp. Det har varit ett motstånd, precis som det har varit ett motstånd just från socialdemokratisk sida mot att – i de fall som varit aktuella i Stockholm – enskilda människor skulle få bilda en bostadsrättsförening för att på det sättet få ökat medinflytande över sin egen boendesituation.

Herr bostadsministern CARLSSON:

Herr talman! Jag råkar ha ett papper som innehåller socialdemokraternas uttalande i Stockholm. Där anförs att det finns anledning att från kommunens sida närmare analysera och belysa frågorna kring bildandet av bostadsrättsföreningar och att fastighetsnämnden uppdrar åt fastighetskontoret att verkställa en sådan utredning. Det är alltså ett klart tillstyrkande av utredningen.

Herr BURENSTAM LINDER (m):

Herr talman! Vi har väl inte möjlighet att fördjupa oss så mycket i vad som hänt och inte hänt i Stockholm. Även jag har läst de handlingar som finns, och jag tror inte att bostadsministern har möjlighet att göra gällande någonting annat än att det från socialdemokratisk sida funnits en förvånansvärd negativism när det gällt att hjälpa människorna i de berörda fallen att verkligen få det ökade medbestämmande som är aktuellt i boendefrågor.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 16 Om bistånd med svenskt veteöverskott åt hungrande folk

Fru statsrådet SIGURDSEN erhöll ordet för att besvara herr *Werners* i Malmö (m) i kammarens protokoll för den 10 januari intagna fråga, nr 11, och anförde:

Herr talman! Herr Werner i Malmö har frågat mig om jag vill redogöra

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om bistånd med
svenskt veteöver-
skott åt hungrande
folk*

för vilka åtgärder som vidtagits med anledning av riksdagens beslut att bistå hungrande folk med svenskt veteöverskott.

Den 30 december 1974 uppdrog regeringen åt SIDA att upphandla svenskt vete för 100 milj. kr. Så snart leveransmöjligheterna kan överblickas kommer regeringen att besluta om fördelningen av de 90 000–100 000 ton vete inkl. frakt som de anvisade medlen beräknas räckta till.

I sammanhanget kan jag meddela att det vete för 80 milj. kr. som SIDA redan tidigare fått i uppdrag att upphandla med katastrofmedel har fördelats på följande sätt: Bangladesh 24 000 ton, Indien 20 000 ton, Tanzania 15 000 ton samt Somalia 5 000 ton.

Jag kan tillägga att en överenskommelse har i dagarna träffats mellan den indiska regeringen och Svensk Spannmålshandel om leverans av 100 000 ton svenskt vete. Den indiska regeringen har förklarat sig vilja finansiera denna upphandling till hälften med tidigare anvisade svenska biståndsmedel och till hälften med egna medel.

Herr WERNER i Malmö (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka fru statsrådet Sigurdsen för svaret på min enkla fråga, vilket ju ger klart vid handen att statens kvarnar maler långsamt. Det anges att regeringen fattade sitt beslut den 30 december. Vi tog samma beslut i kammaren den 12 december. Sedan reste vi hem och åt skinka och julgröt, och regeringen tog sig inte samman förrän efter helgen. Vi visste att tusentals människor svalt i hungerdistrikten i Västbengalen och i Bangladesh under de mellanliggande dagarna. Det gällde en katastrofinsats, fru Sigurdsen. Varför vänta så länge?

Vi var inte heller bundna vid vetet. Det sades i utskottsbetänkandet tydligt att det gällde leveranser av vete eller andra insatser som mottagarlandet kan prioritera. Har man undersökt hurvida Bangladesh eller Västbengalen t. ex. kunnat vara till freds med brödsäd från Thailand, där man under tiden hade kunnat köpa sådan?

Vidare har jag genom riksdagens upplysningstjänst fått reda på att SIDA så sent som den 10 januari ännu inte hade fått bekräftelse på regeringens beslut och därför inte har kunnat vidta åtgärder för att göra några uppköp.

Jag tycker att det är beklämmande att man inte kan skilja mellan en sådan katastrofinsats och insatser på lång sikt. Jag förstår t. ex. med tanke på fru Sigurdsens anförande i Helsingborg att fru Sigurdsen är inställd på de senare insatserna. Där sade hon smått nedlåtande att insatser av den förra typen ju bara hjälper för stunden och gjorde en jämförelse med vårt land – när arbetarna förr i tiden svalt var de bara tillfälligt hjälpta av nödutspisningar. Nåväl, men var då nödutspisningarna så meningslösa? Om man inte har reformer att vänta, skall man då också behöva sakna ransoner?

Det är precis samma sak med katastrofbiståndet i dag. Vi begriper alla att det inte på något sätt kan ersätta de långsiktiga insatserna. Men

man kan inte utveckla och utbilda en folkgrupp utan att först se till att den överlever.

Fru statsrådet SIGURDSEN:

Herr talman! Riksdagsdebatten hölls den 12 december. Teoretiskt hade det funnits en möjlighet att fatta beslutet den 18 december. Det låg alltså en konselj emellan. Men vi hann inte med det och fattade alltså beslut i konselj den 30 december.

Det pågår förhandlingar mellan SIDA och Svensk Spannmålshandel och jag fick, herr Werner i Malmö, ett mycket starkt intryck av riksdagsdebatten och av den opinionsyttring som kom till känna på många olika sätt att det i första hand var det svenska veteöverskottet som skulle komma i fråga när regeringen skulle verkställa riksdagens beslut.

I samband med det vill jag bara säga att av de ca 100 000 ton som det kan bli fråga om finns det enligt Svensk Spannmålshandel för dagen ungefär 50 000 ton som kan levereras sedan vi ordnat med frakt osv. Övriga 50 000 ton kommer att kunna bli tillgängliga senare under våren.

Herr WERNER i Malmö (m):

Herr talman! Jag vill än en gång betona att visst gällde det vete i första hand, men beslutet innefattade också andra insatser som mottagarlandet kan prioritera. Om man inventerar och upptäcker att man inte förrän fram i april kan bistå ett land där tusentals människor svälter ihjäl varje dag, då måste man väl göra de andra insatserna. Jag anser inte att man kan stå till svars med att underlåta detta. För varje dag man uppskjuter en hjälp, som man kan ge, bidrar man till mångas död.

Fru statsrådet SIGURDSEN:

Herr talman! Jag kanske är litet förvånad över herr Werners i Malmö mycket sena upptäckt av att det inte var förrän i vår som leveranserna av vetet kunde komma till stånd. Både vi och Svensk Spannmålshandel försökte under den s. k. vetekampanjen informera om att det inte fanns något vete omedelbart tillgängligt, utan att det skulle finnas senare under våren. Det verkar som om herr Werner hade upptäckt det först i och med att han fick mitt svar på sin fråga.

Herr WERNER i Malmö (m):

Herr talman! Detta har jag icke upptäckt i dag, utan det anförde jag redan under riksdagsdebatten i höstas. Och det är just därför jag menar att har vi nu detta veteöverskott, så har vi också råd att bistå på annat sätt. Jag skall inte ta upp någon vetedebatt igen, men fru Sigurdson vet lika väl som jag att det hela är en prisfråga. Hade man gett lantbrukarna aprilpriset, hade man också fått fram vetet nu.

Överläggningen var härmed slutad.

Nr 10

Torsdagen den
23 januari 1975

*Om bistånd med
svenskt veteöver-
skott åt hungrande
folk*

Torsdagen den
23 januari 1975

Om SIA-utredningens förslag

Fru statsrådet HJELM-WALLÉN erhöll ordet för att besvara fröken Hörléns (fp) i kammarens protokoll för den 16 januari intagna fråga, nr 32, och anförde:

Herr talman! Fröken Hörlén har frågat mig om jag delar uppfattningen att SIA-utredningens förslag måste antas i sin helhet eller också helt förkastas.

Jag delar inte uppfattningen att utredningens förslag vid remissbehandling skall antas eller förkastas i sin helhet. Jag kan inte heller finna att denna uppfattning framförs i SIA-utredningens betänkande.

Missförståndet grundar sig förmodligen på att utredningen förordar att kommunerna vid införandet av det nya systemet själva skall få bestämma när de vill gå över till det nya systemet under en femårsperiod. Vid det beslutet skall, enligt SIA, inte kommunerna kunna ta delar av föreslagna åtgärder och avstå från andra. SIA ser sina förslag som sammansatta av flera åtgärder i syfte att förbättra skolans inre arbete. Tillsammans bildar dessa förslag en helhet och kan enligt utredningen inte genomföras isolerade om det avsedda syftet skall uppnås.

Detta synsätt kan enligt min mening inte tolkas så, att förslaget som sådant vid remissbehandlingen skall antas eller förkastas i sin helhet. Det tillkommer självfallet remissinstanserna att bedöma förslaget i alla dess delar, såväl i fråga om enskilda förslag som i dess helhet, samt hur genomförandet bör ske. Jag utgår ifrån att remissbehandlingen sker på sådant sätt.

Fröken HÖRLÉN (fp):

Herr talman! Först vill jag tacka statsrådet för svaret på min fråga. Det innehöll en bedömning av SIA-utredningens förslag som jag i stort sett delar. Min avsikt med frågan var inte heller att väcka debatt utan att få ett klarläggande på en punkt som vållat och fortfarande vållar bekymmer på sina håll. Man har i remissarbetet varit tveksam om huruvida man skulle underkasta varje delförslag en kritisk granskning eller om man endast hade att tillstyrka förslaget i dess helhet eller förkasta det. Efter statsrådets svar bör den eventuella tvekan på den punkten kunna skingras.

Något måste emellertid ligga bakom utredningens formulering: "En övergång till en verksamhet inom skolan enligt utredningens förslag måste därför omfatta samtliga delar av detta och övergången ske samtidigt för alla rektorsområden och skolenheter inom samma kommun."

Statsrådet säger i sitt svar: "Missförståndet grundar sig förmodligen på att utredningen förordar att kommunerna vid införandet av det nya systemet själva skall få bestämma när de vill gå över till det nya systemet under en femårsperiod. Vid det beslutet skall, enligt SIA, inte kommunerna kunna ta delar av föreslagna åtgärder och avstå från andra."

Detta skulle väl ändå inte behöva innebära att åtgärderna utformas

så som förslaget framställer det, och det skulle inte heller vara nödvändigt att samtliga förslag tas vid det slutliga beslutet.

Jag vill ändå föra in en tanke som kanhända skiljer sig litet från den som statsrådet här framfört i sitt svar. Man skulle möjligen i SIA-utredningen kunna sägas ha vissa grundläggande tankar som vi inte kan komma ifrån när det gäller genomförandet av SIA-utredningens förslag.

Så långt jag förstår är det en grundläggande tanke i SIA, att vissa bestämda ekonomiska resurser, som tidigare fördelats enligt generella, centralt fastställda regler, skulle ges till kommunerna för att fördelas på lokal nivå. På detta sätt hoppas man få en problemstyrd resursanvändning, som bättre passar de lokala behov som man också på den egna orten har lättare att överblicka. Utan en sådan överföring av beslutsfattandet kan över huvud taget inte SIA realiseras.

Vidare kräver ett sådant beslutsfattande nya former. Grundläggande i det sammanhanget är införandet av en bestyrelse med en relativt bred representation av olika intressenter. Att denna bestyrelse med nödvändighet skulle få just den sammansättning SIA föreslår är däremot inte sagt.

Utformningen i övrigt av alla deluppslag från SIA bör, som statsrådet här tidigare antydde, bli beroende av skiftande lokala förutsättningar och behov. Vad remissinstanserna då har att göra är att utifrån sina lokala förhållanden och erfarenheter ge en så saklig kritik som möjligt av varje delförslag i SIA.

Såvitt jag förstår är en sådan framställning av remissinstansernas situation i överensstämmelse med statsrådets uppfattning.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 18 Föredrogs och hänvisades

Motioner

Nr 304–311 till konstitutionsutskottet

Nr 312–320 till skatteutskottet

Nr 321–325 till justitieutskottet

Nr 326 till lagutskottet

Nr 327–331 till utrikesutskottet

Nr 332–336 till försvarsutskottet

Nr 337–341 till socialförsäkringsutskottet

Nr 342–351 till socialutskottet

Nr 352–354 till kulturutskottet

Nr 355–365 till utbildningsutskottet

Nr 366–375 till trafikutskottet

Nr 376 till utbildningsutskottet

Nr 377 till trafikutskottet

Nr 378–380 till jordbruksutskottet

Nr 381 till civilutskottet

Nr 382–385 till jordbruksutskottet

Nr 386–396 till näringsutskottet

Nr 10

Torsdagen den
23 januari 1975

Om SIA-utredningens förslag

- Nr 397 till socialutskottet
Nr 398–403 till inrikesutskottet
Nr 404 till civilutskottet
Nr 405 till inrikesutskottet
Nr 406–412 till civilutskottet

§ 19 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningen nr 19.

§ 20 Herr talmannen meddelade att propositionerna nr 1 och 2 skulle sättas sist på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 21 Anmälades och bordlades

Motioner

Nr 413 av herrar *Ahlmark* och *Molin* om diskrimineringen av viss vecko-press

Nr 414 av herr *Fiskesjö* om arkivstadga för riksdagen

Nr 415 av fru *Frändås* och fru *Andersson* i Kumla om skyldighet för kommun att utse officiant vid borgerlig begravning

Nr 416 av herr *Lindahl* i Hamburgsund *m. fl.* om utlandssvenskarnas rösträtt vid riksdagsval

Nr 417 av herr *Schött m. fl.* om utlandssvenskarnas rösträtt vid riksdagsval

Nr 418 av herr *Werner* i Malmö om produktionsbidrag till i Sverige utgivna dagstidningar på främmande språk

Nr 419 av herr *Winberg m. fl.* om förbud för myndighet att i öppen försändelse lämna uppgifter om enskilds ekonomiska förhållanden

Nr 420 av herr *Bohman m. fl.* om den ekonomiska politiken

Nr 421 av herr *Hermansson m. fl.* om begränsning av svenska investeringar utomlands

Nr 422 av herr *Löfgren* och fru *Söder* om tilläggsdirektiv för besparingsutredningen

Nr 423 av herr *af Ugglas m. fl.* om det enskilda sparandet

Nr 424 av herr *Bergman* i Göteborg *m. fl.* om beskattningsreglerna för upprustning och ombyggnad av bostadsfastighet

Nr 425 av herr *Bohman m. fl.* om skattepolitiken

Nr 426 av herr *Börjesson* i Falköping om differentiering av hundskatten

Nr 427 av herr *Clarkson m. fl.* om slopande av reklamskatten, m. m.

Nr 428 av fru *Diesen* om ändring av reglerna för beskattning av tvåfamiljshus

Nr 429 av herr *Enlund m. fl.* om enhetliga regler för avdrag vid inkomstbeskattningen för resor med egen bil

Nr 430 av herr *Fågelsbo* om justering av inkomsttaxeringen vid beslut i besvärinstans om taxeringsvärde på fastighet

Nr 431 av herr *Hermansson m. fl.* om skärpt förmögenhetsbeskattning

Nr 432 av herrar *Gustafsson* i Säffle och *Jonasson* om avdrag vid inkomsttaxeringen för skyddskläder

Nr 433 av herrar *Jadestig* och *Johansson* i Malmö om kompetenskrav för biträde vid upprättande av självdeklaration

- Nr 434 av herr *Johansson* i Skärstad *m. fl.* om vissa alkoholpolitiska åtgärder
- Nr 435 av herrar *Lindkvist* och *Wictorsson* om viss ändring av skatten på spelautomater
- Nr 436 av herr *Nisser m. fl.* om beskattningen av vinstmedel i fiskevårdsföreningar
- Nr 437 av herr *Petersson* i Gäddvik *m. fl.* om realisationsvinstbeskattningen vid avyttring av fastighet
- Nr 438 av herr *Petersson* i Röstånga *m. fl.* om realisationsvinstbeskattningen vid avyttring av egnahemsfastighet
- Nr 439 av herr *Schött m. fl.* om ändring av reglerna för beskattning av realisationsvinst på fastighetsförsäljning vid byte av bostadsort
- Nr 440 av fru *Ström m. fl.* om undantag från reklamskatt för trycksak rörande konsumentupplysning
- Nr 441 av herr *Strömberg* i Botkyrka om befrielse från reklamskatt i vissa fall för tidningar utgivna av ideella organisationer
- Nr 442 av fru *André* och herr *Johansson* i Växjö om inrättande av ytterligare avdelningar vid kammarrätterna i Stockholm och Göteborg
- Nr 443 av herr *Ericson* i Örebro *m. fl.* om ersättning åt brandmannen Lars Enoch Pettersson
- Nr 444 av herr *Olsson* i Sundsvall om rättegångskostnaderna i mål rörande vårdnaden om barn
- Nr 445 av herr *Polstam m. fl.* om höjt anslag till brottsförebyggande rådet
- Nr 446 av herr *Sundgren m. fl.* om rättegångskostnaderna vid vårdnadstvister
- Nr 447 av herrar *Sundman* och *Hernelius* om slopande av fylleristrafvet
- Nr 448 av herr *Svanström* om åtgärder till förhindrande av inbrott i fritidshus
- Nr 449 av fru *Thunvall m. fl.* om utbyte av ed mot försäkran
- Nr 450 av fru *af Ugglas* om ersättningen till nämndemän
- Nr 451 av herr *Winberg m. fl.* om vidgade förmåner enligt rättshjälpslagen
- Nr 452 av herr *Lindkvist* om ändring av taxeringskravet vid visst bostadsarrende
- Nr 453 av herr *Nyquist* om ändring av ärvdabalkens bestämmelser om s. k. efterarv
- Nr 454 av herr *Sundgren m. fl.* om ändring av bestämmelserna om underhållsbidrag enligt föräldrabalken, m. m.
- Nr 455 av fru *Swartz* och herr *Remgård* i Falkenberg om ändrad tid för bördstalan
- Nr 456 av herrar *Adolfsson* och *Clarkson* om underlättande av resor till och från östländerna
- Nr 457 av herrar *Ahlmark* och *Olsson* i Kil om en medborgarkommission för offentliggörande av handlingar om Raoul Wallenberg
- Nr 458 av herr *Gillström m. fl.* om specialundervisningen i u-länderna
- Nr 459 av herr *Werner* i Malmö *m. fl.* om åsiktsförföljelsen i vissa stater
- Nr 460 av herr *Nilsson* i Kristianstad *m. fl.* om grundutbildning m. m. för värnpliktiga med handräckningstjänstgöring

- Nr 461 av herr *Turesson* om förläggande av artilleriskjutskolan till Älvdalen
- Nr 462 av herr *Gillström* om ändrade regler för bostadstillägg åt folkpensionärer
- Nr 463 av herr *Henmark* och fru *Ekelund* om vårdbidrag till utvecklingsstört barn som vårdas av fosterföräldrar
- Nr 464 av herr *Lindkvist m. fl.* om vidgad rätt till föräldrapenning vid adoption och fosterhemsplacering
- Nr 465 av herr *Nilsson* i Växjö *m. fl.* om ändrade ersättningsbestämmelser vid företagsläkares remiss av patient till laboratorie- och röntgenundersökning
- Nr 466 av herr *Olsson* i Asarum om sjukpenningklassplaceringen av intagen på fångvårdsanstalt, m. m.
- Nr 467 av herr *Olsson* i Asarum om vidgad rätt till sjukpenning vid tjänstledighet för barntillsyn
- Nr 468 av herr *Olsson* i Edane *m. fl.* om sjukpenningen till deltidarbete m. fl.
- Nr 469 av fru *Oskarsson m. fl.* om rätt till sjukpenning vid regelbundet återkommande läkarkontroller
- Nr 470 av fru *Radesjö m. fl.* om reseersättning vid besök på barn- och ungdomspsykiatrisk klinik
- Nr 471 av fru *Thunvall m. fl.* om ersättning för kostnad i samband med abortrådgivning
- Nr 472 av herr *Bladh m. fl.* om kartläggning av vårdbehovet för njursjuka, m. m.
- Nr 473 av fröken *Engman* och fru *Bergander* om normer för privatpraktiserande läkares verksamhet m. m.
- Nr 474 av herr *Ericson* i Örebro *m. fl.* om inrättande av en medicinsk nomenklaturcentral
- Nr 475 av herr *Fågelsbo* om vidgade möjligheter till statsbidrag vid inköp av invalidbil
- Nr 476 av herr *Gillström m. fl.* om statsbidrag till förskola för behandling av talsvårigheter hos barn
- Nr 477 av herrar *Gustavsson* i Alvesta och *Jonsson* i Mora om statsbidrag till enskilda förskolor, m. m.
- Nr 478 av herr *Gustavsson* i Alvesta och fru *Oskarsson* om översyn av bestämmelserna om statsbidrag för resa till och från semesterhem m. m.
- Nr 479 av herr *Hagberg* i Örebro *m. fl.* om försöksverksamhet med kulturinriktad social hemhjälp
- Nr 480 av herr *Hallgren m. fl.* om förbud mot enmansbetjäning på godståg
- Nr 481 av herr *Hallgren m. fl.* om rätt för icke kollektivavtalslutande facklig organisation att utse skyddsombud, m. m.
- Nr 482 av herr *Hörberg* om sex timmars arbetsdag, m. m.
- Nr 483 av fru *Johansson* i Uddevalla om rätt för Gräskärns yrkesskola till direktintagning av vissa underåriga, m. m.

- Nr 484 av fru *Jonäng* om integritetsskydd vid kontroll för att motverka läkemedelsmissbruk. m. m.
- Nr 485 av herr *Karlehagen m. fl.* om ökat anslag till bistånds- och katastrofutbildning av läkare m. fl.
- Nr 486 av fru *Landberg m. fl.* om statsbidraget till barnstugor
- Nr 487 av herr *Larsson* i Karlskoga *m. fl.* om förbud för läkare att utfärda dödsbevis för anhörig
- Nr 488 av herr *Larsson* i Vänersborg *m. fl.* om bidrag åt barn och ungdom för inköp av glasögon
- Nr 489 av herrar *Mathsson* i Fagersta och *Sundgren* om viss försöksverksamhet vid Sundbo ungdomsvårdsskola
- Nr 490 av herr *Mattsson* i Lane-Herrestad om ökat anslag till försöksverksamhet med undervisning av psykiskt utvecklingsstörda vuxna
- Nr 491 av herr *Nilsson* i Kristianstad *m. fl.* om bekämpande av hjärt- och kärlsjukdomar
- Nr 492 av herr *Olsson* i Kil och fru *Fränkel* om obligatorisk föräldrautbildning
- Nr 493 av herr *Pettersson* i Helsingborg *m. fl.* om åtgärder mot över-tidsarbete
- Nr 494 av herr *Rask m. fl.* om hänsynstagande till färgblindhet
- Nr 495 av herr *Sellgren m. fl.* om ökad tillgång till s. k. naturläkemedel
- Nr 496 av fru *Sundström m. fl.* om statsbidrag till inköp av luftrenare till astmasjuka
- Nr 497 av fru *Troedsson m. fl.* om ålderdomshemmens läkemedelsinköp
- Nr 498 av herr *Adolfsson m. fl.* om en opinionsundersökning rörande programutbudet i TV, m. m.
- Nr 499 av fröken *Andersson* och fru *Göthberg* om användandet av förkortningar i offentligt tryck
- Nr 500 av herr *Andersson* i Edsbro *m. fl.* om ökat utbud av textade TV-program
- Nr 501 av herr *Danell m. fl.* om ökad konsumentinformation i Radio-TV
- Nr 502 av herrar *Eriksson* i Ulfaby och *Norrby* om ökat anslag till Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning
- Nr 503 av herr *Hagberg* i Örebro *m. fl.* om den kommunala kulturmiljö- och byggnadsminnesvården
- Nr 504 av herr *Jadestig m. fl.* om ökat anslag till Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning
- Nr 505 av fru *Jonäng m. fl.* om ytterligare tjänster som stiftsadjunkt för den finskspråkiga befolkningen i Sverige
- Nr 506 av fru *Jonäng m. fl.* om statligt anslag till stiftelsen Silvanum i Gävle
- Nr 507 av herr *Mattsson* i Lane-Herrestad *m. fl.* om statsbidrag till muscer
- Nr 508 av fru *Mogård m. fl.* om användningen av anslaget Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m.
- Nr 509 av fru *Mogård m. fl.* om utställningsersättning till konstnärer och konsthantverkare

- Nr 510 av herr *Nygren m. fl.* om en kammarorkester i Umeå
- Nr 511 av fru *Ryding m. fl.* om ökat anslag till Tidskriftsstöd
- Nr 512 av fru *Ryding m. fl.* om enprocentsregeln för konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader
- Nr 513 av herr *Werner* i Malmö om bidrag ur kyrkofonden till de estniska, lettiska och ungerska evangelisk-lutherska kyrkorna i Sverige
- Nr 514 av herrar *Ångström* och *Olsson* i Kil om stödet till lokal ungdomsverksamhet
- Nr 515 av herr *Andersson* i Edsbro *m. fl.* om undervisning i teckenspråk
- Nr 516 av fru *Anér* om kunskaper i ämnet biologi som förutsättning för tillträde till viss postgymnasial utbildning
- Nr 517 av herr *Bergman* i Göteborg *m. fl.* om inrättande av ytterligare en tjänst på det geriatriska området
- Nr 518 av herr *Bladh m. fl.* om institutionsföreståndare vid grundskolan och gymnasieskolan
- Nr 519 av herr *Danell* om fler utbildningslinjer på Gotland
- Nr 520 av herr *Danell m. fl.* om konsumentorienterade TRU-program
- Nr 521 av herr *Gustafsson* i Byske *m. fl.* om högre teknisk utbildning i Skellefteå
- Nr 522 av herr *Gustafsson* i Uddevalla *m. fl.* om höjning av statsbidraget till Restenässkolan
- Nr 523 av fru *Göthberg m. fl.* om åtgärder för att förstärka barns kulturmedvetenhet
- Nr 524 av herr *Henmark* om administrativ utbildning vid statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor
- Nr 525 av herr *Henrikson m. fl.* om statsbidrag till driftkostnader för folkhögskolor
- Nr 526 av herrar *Hjorth* och *Hugosson* om inrättande vid tekniska högskolan i Stockholm av en tjänst som biträdande professor i vägbyggnad
- Nr 527 av herr *Johansson* i Hållsta *m. fl.* om trädgårdsutbildning inom gymnasieskolan
- Nr 528 av herrar *Jonsson* i Mora och *Westberg* i Ljusdal om tillsättande av en parlamentarisk beredning vid institutet för social forskning
- Nr 529 av fru *Jonäng m. fl.* om högskoleutbildning i Gävle och Bollnäs
- Nr 530 av fru *Jonäng m. fl.* om försöksverksamhet med yrkesteknisk högskoleutbildning i Sandviken
- Nr 531 av fru *Ludvigsson m. fl.* om ökat anslag till reumatologisk forskning
- Nr 532 av herrar *Mattsson* i Lane-Herrestad och *Eriksson* i Ulfsbyn om ökat antal tjänster som förskolekonsulent m. m. för blinda och synsvaga barn
- Nr 533 av herrar *Mattsson* i Lane-Herrestad och *Eriksson* i Ulfsbyn om ökad produktion av läromedel för utvecklingsstörda
- Nr 534 av fru *Mogård m. fl.* om objektiviteten i skolundervisningen
- Nr 535 av herr *Molin m. fl.* om stipendier för forskarutbildning
- Nr 536 av herr *Nilsson* i Agnäs *m. fl.* om högre teknisk utbildning i Skellefteå

- Nr 537 av herr *Nilsson* i Kristianstad om ökat stöd till forskningen rörande reumatiska sjukdomar
- Nr 538 av herr *Nordstrandh m. fl.* om statsbidraget till Särskilda åtgärder på skolområdet
- Nr 539 av herr *Nordstrandh m. fl.* om statsbidrag till reservvikarier inom skolväsendet
- Nr 540 av herr *Nordstrandh m. fl.* om utbildning och fortbildning av speciallärare
- Nr 541 av herr *Nygren* och fru *Hansson* om musikutbildningen i Norrland
- Nr 542 av herr *Olsson* i Timrå *m. fl.* om ökad skolundervisning rörande arbetsmarknaden och dess parter
- Nr 543 av herr *Regnell m. fl.* om inrättande vid Lunds universitet av en professur i socialrätt
- Nr 544 av fröken *Rogestam m. fl.* om statsbidraget till Undervisning för invandrare i svenska språket m. m.
- Nr 545 av fröken *Rogestam m. fl.* om inrättande vid Göteborgs universitet av en professur i genetik
- Nr 546 av herr *Strindberg* om språkvården i undervisningen
- Nr 547 av herr *Strömberg* i Botkyrka om vidgad rätt till statsbidrag för tjänster som invandrarkonsulent
- Nr 548 av herr *Strömberg* i Botkyrka om huvudlärartjänster för invandrarundervisning
- Nr 549 av fru *Sundberg m. fl.* om inrättande vid Lunds universitet av en professur i tillämpad psykologi
- Nr 550 av fru *Sundberg m. fl.* om ökad samverkan mellan skola och näringsliv i fråga om den gymnasiala yrkesutbildningen
- Nr 551 av fru *Sundberg m. fl.* om interkommunalt bidrag till statsbidragsberättigad skola med riksrekrytering
- Nr 552 av herrar *Sundman* och *Åkerfeldt* om ökat statsbidrag till toxikologisk utbildning, m. m.
- Nr 553 av herr *Söderström* om organisation och finansiering av ADB inom högre utbildning och forskning
- Nr 554 av herr *Andersson* i Edsbro om tidigareläggning av vägbygget Brottbys-Rösa, m. m.
- Nr 555 av herr *Andersson* i Ljung *m. fl.* om fördelningen av vängslagen
- Nr 556 av herrar *Bengtsson* i Göteborg och *Pettersson* i Örebro om undervisning i samband med körkortsutbildningen i förstahjälpsåtgärder vid trafikolycksfall
- Nr 557 av herrar *Bengtsson* i Göteborg och *Pettersson* i Örebro om hanteringen av farligt gods i svenska hamnar
- Nr 558 av herr *Bengtsson* i Landskrona om lokal myndighets inflytande på fordonshastigheten inom tätbebyggt område
- Nr 559 av herr *Bladh m. fl.* om kommunala trafiknämnder
- Nr 560 av herr *Boström m. fl.* om regionalpolitiska stödåtgärder för främjande av transportväsendet, m. m.
- Nr 561 av herr *Börjesson* i Falköping om ändring av SJ:s godstaxor

- Nr 562 av herr *Börjesson* i Falköping och herr förste vice talmannen *Bengtsson* om enhetlig telefontaxa för hela riket
- Nr 563 av herr *Börjesson* i Falköping och herr förste vice talmannen *Bengtsson* om vidgad möjlighet till återkallelse av trafikstillstånd
- Nr 564 av herr *Fagerlund m. fl.* om bättre samordning av de statliga transportföretagens verksamhet
- Nr 565 av herrar *Fälldin* och *Helén* om statsbidragen till vägbyggande, m. m.
- Nr 566 av herr *Gustafsson* i Säffle *m. fl.* om en plan för utbyggnaden av vattenvägar inom landet
- Nr 567 av herr *Gustavsson* i Nässjö *m. fl.* om persontågstrafiken på sträckan Nässjö–Oskarshamn
- Nr 568 av fru *Göthberg* och fröken *Rogestam* om översyn av bestämmelserna om skolskjutsar, m. m.
- Nr 569 av herrar *Helén* och *Fälldin* om åtgärder för att öka SJ:s konkurrenskraft
- Nr 570 av herr *Henmark m. fl.* om upprustning av vägnätet inom Kristianstads län
- Nr 571 av herr *Hörberg* och fru *Fraenkel* om normer för vägräckens konstruktion
- Nr 572 av herrar *Johansson* i Skärstad och *Magnusson* i Nennesholm om vägunderhållet
- Nr 573 av herr *Jonsson* i Alingsås *m. fl.* om förbättrat vägunderhåll i Älvsborgs län
- Nr 574 av herr *Lothigius m. fl.* om Stockholms flygplatsfråga
- Nr 575 av herrar *Lundgren* och *Palm* om transport av farligt gods med passagerarflygplan
- Nr 576 av herrar *Nilsson* i Agnäs och *Nisser* om undantag för handikappade från vissa parkeringsbestämmelser
- Nr 577 av herr *Nilsson* i Kalmar *m. fl.* om riktlinjer för den framtida väg- och transportplaneringen
- Nr 578 av herr *Nilsson* i Kalmar *m. fl.* om ökat lekmannainflytande inom vägväsendet
- Nr 579 av fru *Olsson* i Helsingborg och herr *Fiskesjö* om parkeringsplatser på motorväg m. m.
- Nr 580 av fru *Olsson* i Helsingborg *m. fl.* om skyldighet för gångtrafikanter att efter mörkrets inbrott bära reflexanordning
- Nr 581 av fru *Oskarsson* och fru *Tillander* om hastighetsbegränsning vid vägarbete
- Nr 582 av herr *Persson* i Karlstad *m. fl.* om viss översyn av det statliga transportstödet
- Nr 583 av herrar *Petersson* i Röstånga och *Håkansson* i Rönneberga om stimulansåtgärder inom charterflygbranschen
- Nr 584 av herrar *Pettersson* i Lund och *Hugosson* om anslutningen av televerkets planerade datanät till utländska datanät
- Nr 585 av herrar *Strindberg* och *Nordgren* om minskningen av anslags-

- ramen för kommunikationsdepartementets kapitalbudget
- Nr 586 av herrar *Strömberg* i Botkyrka och *Jonsson* i Alingsås om åtgärder för att öka trafiksäkerheten vid färd med moped
- Nr 587 av herr *Strömberg* i Botkyrka *m. fl.* om ett snabbtåg i Mälardalen
- Nr 588 av herrar *Svanström* och *Kindbom* om förfarandet vid ändring av postanstalts namn
- Nr 589 av herrar *Torwald* och *Johansson* i Hållsta om samhällsekonomiska bedömningsgrunder inom trafikpolitiken
- Nr 590 av herr *Alftin m. fl.* om en plan för miljö- och landskapsvårdande insatser
- Nr 591 av herr *Andersson* i Ljung *m. fl.* om statsbidraget till djursjukvården
- Nr 592 av fru *Anér m. fl.* om återvinning av avfall
- Nr 593 av herr förste vice talmannen *Bengtson* om förbud mot s. k. prydnads- och sällskapsdjur i bur
- Nr 594 av herr förste vice talmannen *Bengtson* och herr *Börjesson* i Falköping om bevarande av den svenska åkerjorden
- Nr 595 av herrar *Björk* i Gävle och *Olsson* i Järvsö om omprövning av skörde-skadeskyddet
- Nr 596 av herr *Ekström* om handläggningen av miljöskyddsärenden
- Nr 597 av herr *Enlund m. fl.* om ökat demokratiskt inflytande i lantbruksnämnderna
- Nr 598 av herr *Fälldin m. fl.* om jordbrukspolitiken
- Nr 599 av herr *Henmark m. fl.* om ökad sockerbetsodling
- Nr 600 av herrar *Johansson* i Växjö och *Wirtén* om jakt på duvhök
- Nr 601 av fru *Marklund* och herr *Lövenborg* om det statliga stödet till mindre jordbruk och deltidjordbruk, m. m.
- Nr 602 av fru *Olsson* i Helsingborg *m. fl.* om ökad kontroll av importerade vegetabilier
- Nr 603 av herr *Persson* i Heden *m. fl.* om viss översyn av jordförvärvslagen
- Nr 604 av herrar *Pettersson* i Örebro och *Bengtson* i Göteborg om översyn av reglerna för lantbruksnämndernas försäljningsverksamhet
- Nr 605 av herrar *Strindberg* och *Söderström* om ökad sockerbetsodling
- Nr 606 av herr *Strindberg m. fl.* om ökat statligt anslag till radiotelefonanläggning på fiskefartyg, m. m.
- Nr 607 av herrar *Svanström* och *Andersson* i Nybro om en översyn av veterinärdistriktsindelningen
- Nr 608 av herr *Werner* i Malmö om användningen av djur för vetenskapliga ändamål
- Nr 609 av herr *Ångström* om principerna för ersättning av skador vid översvämningar
- Nr 610 av fröken *Andersson m. fl.* om förbud mot s. k. enarmade banditer
- Nr 611 av fru *Anér* om inflytande för dataanvändare på fördelningen av anslag inom dataområdet
- Nr 612 av herr *Andersson* i Örebro om utredning av frågan om ett totalintegrerat formatsystem grundat på SI-enheter

- Nr 613 av herr *Berndtson m. fl.* om utnyttjande för civila ändamål av krigsmaterielindustrins resurser
- Nr 614 av herr *Bohman m. fl.* med anledning av propositionen 1975:7 om förvärv av aktier i AB Pripps Bryggerier
- Nr 615 av herr *Bohman m. fl.* om näringspolitiken
- Nr 616 av herr *Boström m. fl.* om driftstöd till dagligvarubutiker i glesbygd
- Nr 617 av herr *Danell m. fl.* om konsumentverkets reklamationsverksamhet
- Nr 618 av herr *Fridolfsson* med anledning av propositionen 1975:7 om förvärv av aktier i AB Pripps Bryggerier
- Nr 619 av herr *Gustafsson* i Byske om återinförande av affärstidsregleringen
- Nr 620 av herr *Haglund m. fl.* om en vetenskaplig studie av utvecklingsproblematiken kring Stålverk 80 i Lulå
- Nr 621 av herrar *Hjorth* och *Wictorsson* om fortsatt utbyggnad av kärnkraftverket i Forsmark
- Nr 622 av herrar *Hörberg* och *Jonsson* i Alingsås om forskning angående utnyttjande av vindkraft m. m.
- Nr 623 av herr *Jansson m. fl.* med anledning av propositionen 1975:2 med förslag om tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1974/75
- Nr 624 av herr *Lövenborg m. fl.* om förbud mot s. k. enarmade banditer
- Nr 625 av herrar *Nilsson* i Kristianstad och *Karlsson* i Huskvarna om undantag från marknadsföringslagen för vissa stiftelser m. fl. organisationer
- Nr 626 av herr *Nilsson* i Visby *m. fl.* om en fond för det gotländska näringslivet
- Nr 627 av fru *Olsson* i Helsingborg och herr *Carlsson* i Vikmanshyttan om anslag för främjande av sameslöjden
- Nr 628 av herr *Olsson* i Järvsö *m. fl.* om höjning av lånegränserna för företagareföreningarnas direktlån, m. m.
- Nr 629 av herr *Petersson* i Gäddvik *m. fl.* om ändrade redovisningsprinciper för statens vattenfallsverk
- Nr 630 av herrar *Sjönell* och *Andersson* i Örebro om investeringsbidrag till mindre och medelstora företag
- Nr 631 av fru *Sundberg m. fl.* om det framtida varudeklarationssystemet i Sverige
- Nr 632 av herr *Westberg* i Ljusdal *m. fl.* om utbyggnad och modernisering av kraftverk i Indalsälven, m. m.
- Nr 633 av herr *Andersson* i Lycksele *m. fl.* om klassificering av Storuman som regionalt centrum
- Nr 634 av fru *André* och fröken *Andersson* om utbytestjänster för statliga tjänstemän
- Nr 635 av herr *Gösta Gustafsson* i Göteborg *m. fl.* om ökat antal lokal-kontor för arbetsförmedlingarna

- Nr 636 av herr *Haglund m. fl.* om införlivande av hela Gävleborgs län med det allmänna stödområdet
- Nr 637 av herr *Johansson* i Skärstad *m. fl.* om dokumentation rörande anställningar i biståndsverksamhet
- Nr 638 av fru *Landberg* och fru *Hörnlund* om vidgad rätt till kontant arbetsmarknadsstöd
- Nr 639 av fru *Marklund* och herr *Lövenborg* om ett långsiktigt utvecklingsprogram för Tornedalen
- Nr 640 av herr *Nilsson* i Kristianstad om statsbidragen till rörelsehindrade vid förvärv av bil
- Nr 641 av herr *Nygren m. fl.* om etablering av industricentrum i Vilhelmina
- Nr 642 av herr *Nordin* om ändring av ortsklassificeringen av Örensköldsvik
- Nr 643 av herr *Nordstrandh m. fl.* om utbildning genom AMS av grovplåtslagare och grovsvetsare
- Nr 644 av herr *Persson* i Karlstad *m. fl.* om försöksverksamhet med halvskyddat arbete inom skogsbruket
- Nr 645 av herr *Rämgård m. fl.* om införlivande av Rättviks kommun med det inre stödområdet
- Nr 646 av herrar *Stridsman* och *Johansson* i Holmgården om intensifierad kommunal sysselsättningsplanering i Karesuando församling
- Nr 647 av herr *Stridsman m. fl.* om offertsystemet som regionalpolitiskt instrument
- Nr 648 av fru *Sundberg m. fl.* om anordnande av vidgad praktikverksamhet vid statliga verk och myndigheter
- Nr 649 av fru *af Ugglas m. fl.* om utlämnande på entreprenad av vägbyggande med beredskapsmedel
- Nr 650 av herr *Ulander m. fl.* om rätt till facklig informationsverksamhet på betald arbetstid
- Nr 651 av herrar *Ullsten* och *Ahlmark* om fullständigt föreningsrättsskydd för arbetstagare
- Nr 652 av herr *Ekinge* om decentralisering av den statliga verksamheten
- Nr 653 av herr *Fälldin m. fl.* om ökat statsbidrag till förbättring av boendemiljön, m. m.
- Nr 654 av herr *Gillström m. fl.* om sänkning av åldersgränsen för rätt till bostadstillägg
- Nr 655 av herrar *Hagberg* i Örebro och *Olsson* i Edane om konstnärlig utsmyckning av flerfamiljshus
- Nr 656 av herr *Johansson* i Hållsta *m. fl.* om fritidsbebyggelses nyttjande för permanent boende
- Nr 657 av herr *Johansson* i Hållsta *m. fl.* om vidgade kreditmöjligheter för fritidsbebyggelse
- Nr 658 av herr *Nilsson* i Tvärålund *m. fl.* om en ekonomisk karta över vissa delar av Norrlands inland, m. m.
- Nr 659 av herr *Polstam m. fl.* om renovering av Linköpings slott
- Nr 660 av herr *Rämgård m. fl.* om ersättning för intrång vid vägbygge

Nr 10

Torsdagen den
23 januari 1975

*Meddelande om
frågor*

Nr 661 av herr *Ulander m. fl.* om installation av hiss vid ombyggnad av hus

Nr 662 av herr *af Ugglas m. fl.* om löpande information till riksdagen rörande andra länders sociala trygghetssystem och skattebelastning på medborgarna

§ 22 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 22 januari

Nr 44 av herr *Komstedt (m)* till herr industriministern om statlig investering i bransch med avsättningssvårigheter:

Broilerkonsumtionen i Sverige har sjunkit mycket markant under senaste året. Detta har drabbat både broileruppfödare och broilerslakterier. IVO Food:s fjäderfäslakteri i Gärsnäs i Simrishamns kommun har nu som en följd av denna utveckling varslat om friställning av 125 anställda. Samtidigt avser staten att genom Investeringsbanken och AMS satsa flera miljoner i ett nytt fjäderfäslakteri i Mörbylånga.

Anser statsrådet det vara riktigt att staten investerar i en bransch som redan har avsättningssvårigheter?

Nr 45 av herr *Alsén (s)* till fru statsrådet *Hjelm-Wallén* om yrkesinriktningen av den högre utbildningen:

De bärande tankegångarna bakom den blivande högskolereformen har varit att utbildningen skall ges en mera yrkesinriktad karaktär. I årets budgetproposition har förslag lagts till en kraftig reduktion av intagningen till lärarhögskolorna. För lärarhögskolan i Uppsala förutsätts att ingen intagning skall ske till klasslärarutbildningen under budgetåret 1975/76.

Statsrådet har i sammanhanget anmält sin avsikt att tillsätta en utredning rörande lärarhögskolornas organisation. Kommer denna utredning att ha till uppgift att särskilt beakta här berörda tankegångar beträffande yrkesinriktningen av den högre utbildningen?

den 23 januari

Nr 46 av herr *Nilsson* i *Tvärålund (c)* till herr kommunikationsministern om postservicen på landsbygden:

Vill statsrådet ge sin principiella syn på huruvida postverket bör kunna genomföra sådan förändring av postservicen på landsbygden som av kommunen och den berörda bygdens befolkning bedöms som en betydande försämring?

Nr 47 av herr *Westberg* i Ljusdal (fp) till herr kommunikationsministern om säkerheten vid posttransporter:

Med anledning av inträffade händelser då post försvunnit under transport ber jag att få ställa följande fråga till herr kommunikationsministern:

Ämnar statsrådet vidta några åtgärder för att förbättra säkerheten vid posttransporter?

§ 23 Kammaren åtskildes kl. 15.39.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert

Nr 10

Torsdagen den
23 januari 1975

*Meddelande om
frågor*